
**MEER ZIT ER NIET IN
POLITIEK TESTAMENT**

**Joost Smits
23 september 2003**

Drs. J.H.F. Smits
Prometheusstraat 37
3054 WD ROTTERDAM

☎ 010-4612931

☎ 084-8371207

✉ jsmits@prize.nl

🌐 www.prize.nl/jsmits/pol/

Tekst voor het agendapunt “inspreekrecht niet-leden van de deelraad”, met als onderwerp het raadsvoorstel voor de vestiging van een werkcentrum voor verslaafden aan de Zuringstraat.

Rotterdam, 23 september 2003

Geachte leden van de deelraad,

Het is zowel voor u als voor mij onwennig om het woord vanaf hier tot u te richten. Helaas heb ik moeten concluderen dat ik van mijn partij niet langer de ruimte kreeg om slechte besluitvorming te bestrijden en ongebreidelde uitgaven van belastinggeld keer op keer aan de kaak te stellen. Ik kwam steeds vaker, ook openlijk, in aanvaring met de VVD-dagelijks bestuurder, en vond geen steun meer in de fractie voor de dingen die in mijn ogen moeten gebeuren. Gistermorgen heb ik de deelraadsvoorzitter laten weten mijn zetel in de deelraad niet langer te willen bezetten.

Mijn vertrek uit de raad is door omstandigheden gedwongen, en niet omdat er niets meer te doen is. Zo zou ik graag uitvinden of mijn vermoeden juist is dat tussen 40.000 en 340.000 Euro over 2002 nog niet verantwoord is, zeg maar “zoek” is.

Het is voor mij niet de eerste keer dat ik zo’n beslissing neem. Op 4 maart 2002 ben ik feitelijk afgetreden als portefeuillehouder Welzijn. Dat is voor de publiciteit verborgen gehouden. De reden van mijn aftreden was dat op 26 februari 2002 de deelraad verkeerd is geïnformeerd over een subsidie aan de Stichting Kinderopvang Hillegersberg-Schiebroek (SKHS), en daardoor waarschijnlijk anders besloot. Deze kwestie werpt naar mijn mening helaas een financiële schaduw in deze raadsperiode.

Ik heb bij de raadsvoorzitter aangegeven dat ik wilde inspreken over de drugsopvang aan de Zuringstraat. U weet dat ik een verzoek om ambtelijke bijstand indiende. Het is verbazingwekkend dat tot op heden niemand van u, inclusief mijn eigen fractie, geïnteresseerd was naar de redenen. De voornaamste redenen waren van politiek-strategische aard, waar ik nu niets over wil zeggen. Maar wel over een meespelende factor. Aan de tijd dat ik op de deelgemeente rondliep, heb ik goede contacten met de ambtelijke organisatie overgehouden. Eind juli kreeg ik te horen dat er grote consternatie was ontstaan omdat de juridische afdeling een negatief advies gaf in het dossier Zuringstraat. Om geen wantrouwen uit te stralen richting dagelijks bestuur heb ik niet rechtstreeks naar het stuk gevraagd, maar wel gebruik willen maken van het recht om ambtelijke bijstand. Zodat ik in direct contact met de ambtelijke organisatie zou kunnen horen waar het hem in zat. Het is onbestaanbaar en een gevaarlijk precedent dat een recht is afgewezen, en duidt er in mijn ogen op dat een belangrijk document verborgen moet blijven.

Het is het goed recht van een lokale overheid om voor de inwoners gevoelige beslissingen te nemen, zelfs als er niet te winnen rechtszaken uit volgen. Maar dan dient de deelraad op de hoogte te zijn van de risico’s. Zodat niet later moet worden geconstateerd dat het netto effect van de inspanning belastinggeldverspilling, verspilling van eigen bijdragen van burgers, tijdsverlies, en gezichtsverlies is. Elke inwoner van de deelgemeente kan op grond van artikel 3 van de Wet Openbaarheid van Bestuur het interne advies van de deelgemeentelijke juristen opvragen.

Het is niet opportuun deze zaak wederom uit te stellen. Daarom opper ik het voorstel af te stemmen, en het voorstel van de VVD te omarmen om volgend jaar eens breder door te praten over de rol van Hillegersberg-Schiebroek in de Rotterdamse problematiek.

U begrijpt dat ik de afweging heb moeten maken om dit verhaal vanaf de publieke tribune te doen. Ik moest afwegen om u dit stukje informatie te geven en daarmee bij te dragen aan het democratisch proces, tegenover slechts te participeren in de besluitvorming met een tegenstem. Ik kan niet geloven dat in de Hillegersberg-Schiebroekse gemeenschap de voor- en tegenstanders van de drugsopvang elkaar zo in evenwicht houden als in de deelraad. Daarom aanvaard ik geen verantwoordelijkheid voor de situatie dat de bewoners en ondernemers van Schiebroek Noord door het ontbreken van een tegenstem worden gedwongen tot een juridisch proces. Voor de uitkomst van de rechtszaak vertrouw ik erop dat de gecombineerde kracht van de argumenten van het advocatenkantoor Barents & Krans en de excellente juristen van de deelgemeente het dagelijks bestuur zullen laten zien dat ze op een heilloze weg zitten.

Als u meer wil weten over de achtergronden van mijn vertrek uit de raad verwijs ik u naar mijn politiek testament, dat sinds kwart voor acht op mijn website te vinden is, en waarvan ik nu een paar exemplaren aan de aanwezige pers zal geven. Het was een eer deel uit te maken van deze deelraad, die op weg is een diepgang te bereiken die in mijn ogen zeldzaam is.

Met vriendelijke groet,

Joost Smits

Ex-deelraadslid voor de VVD in de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek

Ex-fractievoorzitter van de VVD

Ex-voorzitter van de commissie Welzijn en Economie

Ex-voorzitter van het Presidium van de deelraad

1. INLEIDING	5
2. NIKSIGHEID	7
A) SCHETS 1: GIERENDE REMMEN	7
B) SCHETS 2: FRACTUUR.....	8
3. DE FIRMA LIST EN BEDROG	9
A) SCHETS 1: DE BRUIDSSCHAT VAN SKHS	10
B) SCHETS 2: DE DRUGSOPVANG AAN DE ZURINGSTRAAT.....	11
4. DE KLEREN VAN DE KEIZER	14
A) SCHETS 1: DE BODEMLOZE PUT VAN HET WELZIJSWERK	14
B) SCHETS 2: BURAP	16
5. GOUDSBLOEMEN	17
A) DE RAAD.....	17
B) HET DAGELIJKS BESTUUR	18
C) DE INWONERS.....	19
6. WVTTK	20
A) HERSTRUCTURERING PEPPELWEG	20
B) 10-15 HOOFDTHEMA'S	20
C) DE BURGER CENTRAAL	21
D) DE DEELGEMEENTE IN ROTTERDAM	22
7. CONCLUSIE	22
8. SLOTOPMERKINGEN	23

1. Inleiding

De deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek ligt boven de A20 in Rotterdam. In de deelgemeente wonen ±42.000 mensen. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie full-time bestuurders, die de coalitie van VVD-PvdA en CDA weerspiegelen. Deze partijen vormen de meerderheid in de deelraad, in de verhouding 5-3-3, en verder is er nog de Onafhankelijke Partij Leefbare Wijk (5 zetels), GroenLinks (2 zetels) en D66 (1 zetel). De stemverhoudingen zouden logischerwijs hebben moeten leiden tot een verdeling van de 3 voltijdsplaatsen (fte) van de dagelijks bestuurders als 1,4 voor VVD en ieder 0,8 voor PvdA en CDA, maar met de onderhandelingen kwam er niet meer uit. PvdA en CDA zijn dus in staat een groter stempel te drukken op de uitvoering van het beleid dan de kiezer wilde, en VVD minder. De hoofdrolspelers zijn Monique van Winsen (VVD, deelraadsvoorzitter, voorzitter dagelijks bestuur, o.a. portefeuillehouder Financiën en portefeuillehouder Bedrijfsvoering), Dick Barendrecht (PvdA, o.a. portefeuillehouder Handhaving Bestemmingsplannen), Anton Stapelkamp (CDA, portefeuillehouder Welzijn en Economie).

[Ik ben bestuurskundige](#), en sinds ik in 1993 een adviesbureau heb opgezet werk ik veel voor diverse Europese gemeenten in Europese projecten. Vooral projecten op het gebied van *eGovernment* en *eDemocracy*. Ik neem verder graag deel aan de bijeenkomsten van de werkgroep Lokale Democratie van de Nederlandse Kring voor de Wetenschap der Politiek. Dit jaar moest ik afzeggen door de geboorte van mijn eerste kindje. Op 1 oktober houd ik in Heidelberg op een conferentie een presentatie over de rol van gemeenten in breedbandprojecten.

Van maart 1998 tot juli 2000 was ik deelraadslid in Hillegersberg-Schiebroek, daarna portefeuillehouder Welzijn tot april 2002 (90 weken), weer deelraadslid en voorzitter van de commissie Welzijn en Economie tot oktober 2002, en daarna ook nog fractievoorzitter en voorzitter van het Presidium van de deelraad. Op 22 september heb ik mijn raadszetel opgegeven omdat ik niet meer de ruimte kreeg om de dingen te doen die nodig zijn, en omdat ik steeds vaker met “niksigheid” bezig was.

Dit politiek testament is een openbare dossieroverdracht. Zowel voor de fractie, als voor de deelraad, als om uit te leggen aan de mensen die op mij hebben gestemd. Wat speelt er, welke zaken hebben een verborgen kant die toch een schaduw werpt, enz. Een politiek testament als dit kan het absolute einde zijn van mijn politieke carrière. Men zal mij kwalijk nemen dat ik boodschapper ben. Vooral omdat er enkele lijken in de kast liggen, en het gebruikelijk is die toe te dichten aan de persoon die net het gebouw verliet. *“The butler did it”*. Mijn vraag aan u: *“Did he?”* Hoe groter de groep mensen is die mij dit testament kwalijk neemt, hoe groter de kans dat ik niet terugkeer in een politieke functie. Ik hoop op de, hopelijk, grotere groep die niet de boodschapper aanvalt, maar de oorzaken. Mocht dat een naïeve wens zijn, het zij zo. Dit politieke testament is een statement dat voor eens en altijd aangeeft waar ik voor sta. Als men vindt dat ik er dan niet meer bij hoor, heb ik daar zeker vrede mee.

De redenen voor mijn vertrek zal ik in een aantal hoofdstukken uitleggen:

- [Niksigheid](#)
- [De firma “List en bedrog”](#)
- [De kleren van de keizer](#)

In deze hoofdstukken zal ik uitleggen waarom het [duale bestel](#)^{*} prima kan werken, en zelfs zeer geschikt is voor kleine gemeenten en deelgemeenten. En waarom de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek als organisatie er juist erg goed voor staat. In een veld vol goudsbloemen, als het ware. Over de goudsbloemen een apart hoofdstuk. Voor wie nog gelooft dat het “monisme” (waarbij dagelijks bestuurders lid waren van de raad, en de scheiding tussen volksvertegenwoordigers en uitvoerders dus minder duidelijk was) zo lekker werkte heb ik een analyse [online](#) gezet die ik in 1987 maakte over de

Goudsbloemen

^{*} Meer weten over dualisme? Kijk op www.vernieuwingsimpuls.nl. Wie dit testament leest op een computerscherm kan gebruik maken van een aantal links die ik heb verborgen in de tekst. Die verwijzen naar meer informatie.

besluitvorming rond loodverontreinigde grond in de gemeente Stein (L).

Tenslotte, aangezien ik geen deel meer zal uitmaken van de raad, kan ik de verleiding niet weerstaan mijn visie te geven op enkele aankomende kwesties. Dit testament is gericht aan de politici van de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek. Het voert in het bestek van deze tekst te ver om elke situatie precies uit te leggen. Voor inwoners van de deelgemeente die uitleg nodig hebben: wendt u zich gerust tot uw eigen politieke vertegenwoordiger als u meer wil weten. De meeste van mijn opmerkingen zijn wel te volgen voor wie de lokale pers een beetje volgt, denk ik.

Net als met het [testimonium dat ik vorig jaar publiceerde](#) zullen passages in dit testament tot reacties leiden. Het zij zo. Een van mijn klachten is dat er steeds wordt gepraat over woordjes, over toon, over personen, over imago's, en niet over inhoud, dossiers, vergezichten. Wie dit testament afdoet als "ach, hij zal wel wraak willen nemen om een of ander", "dit is *not done*, hoor", "hij brengt schade toe aan de VVD", moet weten dat dat juist de reden is van het schrijven van het testament, en van mijn vertrek.

De VVD als landelijke partij en haar beginselen hebben er weinig mee te maken. Ik zal dus ook trouw lid blijven van de enige liberale volkspartij van Nederland. Er komen VVD-ers voor in het verhaal, maar ook PvdA-ers, CDA-ers, en de rest van het politieke spectrum. De dingen die ik beschrijf staan naar mijn mening v er van waar mijn partij voor staat. Laat dus niemand proberen enig voorval te laten kleven aan de reputatie van de VVD. Uit de tekst mag blijken dat ik de meeste kritiek op mijzelf betrek.

Anders dan in het [testimonium](#) zal ik geen expos e houden over de taken van de overheid. Zie het als de behoeftenhi erarchie van Abraham Maslow. Onderaan de piramide staan de fysiologische behoeften (honger, dorst e.d.), vervolgens komt de behoefte aan veiligheid en daarna de behoefte aan aanvaarding en liefde. Op de hogere niveaus komen eerst de behoefte aan respect en aan het leveren van prestaties. Daarna de behoeften aan kennis, inzicht en schoonheid en bovenaan de hiërarchie de behoefte om de eigen individuele mogelijkheden en talenten tot ontwikkeling te brengen. De kwesties die ik hier wil aansnijden liggen een stuk lager op de piramide dan een verhandeling over de schoonheid van het liberalisme en de terugtrekkende overheid.

Ik zal hier de werkafspraken herhalen uit het [testimonium](#) van april 2002. Die zijn nog steeds valide:

- Mijn plan voor deze periode was verder te gaan waar ik in juni 2000 was gebleven (in juli 2000 werd ik dagelijks bestuurder). Toen begon ik net lekker ingewerkt te raken, en stelde ik zgn. art. 39 vragen, ook aan "eigen" VVD-bestuurders. Dat stadium van "papieren tijger" ben ik voorbij, maar het kritisch volgen van de dagelijks bestuurders zou de hoofdtoon zijn deze raadsperiode.
- Vrijwel alle werkers in onze deelgemeente doen uitermate hun best, zelfs regelmatig boven hun plicht. Dat geldt voor opbouwwerkers, sociaal werkers, ambtenaren van alle soorten, vrijwilligers, actieven in bewonersorganisaties en bewonersgroepen, enz. De werkers krijgen vaak te weinig erkenning voor hun plichtsbetrachting, en initiatieven van hen om dingen te verbeteren worden niet altijd gehoord of op waarde geschat. Als zij zich al kritiek uit dit testament aantrekken, dan moeten ze weten dat het niet aan hen is gericht, maar aan hun leidinggevenden en andere beslissers.
- Ik doe in deze tekst soms expliciete uitspraken. Dan zal ik er ook wel eens naast zitten. Daar praten we dan wel over.
- Wie paragrafen kruislings met elkaar verbindt kan wellicht impliciete uitspraken opdiepen. Die zijn het risico van degene die de verbindingen maakt.
- Het is niet mijn bedoeling om om te zien in wrok, maar uit te kijken naar de toekomst. Daarbij zal ik soms illustreren met gebeurtenissen uit het verleden. Ik heb geen zin in uitgebreide discussies over dat verleden, tenzij het zaken zijn die nu nog doorwerken en actueel zijn.
- Het testament moet niet worden gelezen als een poging om personen of organisaties aan te vallen. Als deelraadslid ben je er om een aantal zaken voor elkaar te krijgen. In dit testament gaat het om de zaak. Ik zie de deelraad vooral als een verzameling van talenten. Niet elke partij kan elke periode alle talenten leveren, maar allemaal samen komen we een eind. Elke partij die tot nu toe in de coalities heeft deelgenomen heeft sterkere en minder sterke portefeuillehouders geleverd. Er waren sterke portefeuillehouders die zwakke beslissingen hebben genomen, en zwakke portefeuillehouders met sterke momenten.
- Ik neem geen afstand van besluitvorming waar ik onderdeel van was. Wel neem ik nu en in de toekomst afstand van sommige gebeurtenissen en dan zal het altijd gaan om dingen die gebeurden buiten besluitvorming om. Aan alle besluitvorming van het dagelijks bestuur van de

deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek tussen juli 2000 en april 2002 ben ik “medeplichtig”, en kan ik op grond van de regel van het “collegiaal bestuur” niet achteraf afstand nemen.

- Ik ben al zestien jaar lid van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), en neem geen afstand van het deelgemeentelijk verkiezingsprogramma, of van de partijbeginselen. Zo lang de VVD onderdeel uitmaakt van een coalitie in de deelgemeente onderschrijf ik ook de inhoudelijke kant van de raamovereenkomst (ons deelgemeentelijk regeerakkoord).

Nieuwe werkafpraak:

- Ik heb geen idolen, en er zijn geen grote voorbeelden in wier voetsporen ik zou willen lopen. In deze tekst zal ik soms “helden” noemen. Mensen waarvan ik aspecten bewonder. Bij die “helden” zijn mogelijk mensen die erg slecht vallen in de VVD. Het zij zo. Het kan maar gezegd zijn: Fortuyn is mijn grootste “held”.

Natuurlijk had de lokale partijafdeling liever gehad dat ik met een smoesje zou vertrekken. “Ik heb het eigenlijk te druk”, of zo. Daar zijn precedentes van. Dat vind ik een rare traditie. Je bent gekozen, en dus moet je verantwoording afleggen. Zeker als je halverwege weggaat. Dat de redenen niet zo fraai zijn is een zure appel, maar het is nu eenmaal zo.

2. Niksigheid

Mijn tekstverwerker geeft aan het woord niet te kennen. Met niksigheid bedoel ik het tot onderwerp van handelen maken van nutteloze, nietszeggende, onbestaande, zaken. Op zaterdag 1 april 2000 kondigde het bedrijf F/Rite Air zijn beursgang aan, en haalde ongeveer 19 miljoen op. “F/Rite Air” spreek je uit als “fried air”, en dat betekent gebakken lucht. Er zijn dus mensen geïnteresseerd in gebakken lucht, maar mijn tijd moet er niet aan opgaan.

a) Schets 1: Gierende remmen

Het meest sprekende voorbeeld van niksigheid is een voorval uit november 2002. Ik was net als fractievoorzitter gekozen, of de ballonnen met hete lucht werden al opgepompt. De dagelijks bestuurder van de VVD, Monique van Winsen, moest weg, want die was niet langer te handhaven, vonden de fractievoorzitters van PvdA en CDA. Diepe zucht. Ik had al zo veel meegemaakt met Monique, en het kwam er altijd op neer dat ik op mijn kop kreeg. Elke klacht van mij over het disfunctioneren van Monique werd uitgelegd als iets persoonlijks. Enfin, eerst uitzoeken wat er nu weer was. En dan maar weer spitsroeden lopen.

Dit kreeg ik te horen. In juni was het dagelijks bestuur de hei opgegaan, een nieuwe traditie die in 2001 was begonnen, om eens wat langer dan een paar uurtjes met elkaar te overdenken hoe het komende jaar zou moeten worden bestuurd. Monique was op haar gewone wijze te werk gegaan: veel met deuren slaan, gierende emoties, huilen, op de hotelkamer blijven. Teruggekomen op de deelgemeente werd het steeds erger, ze bemoeide zich met allerlei uitvoeringszaken, door betrokkenen benoemd als “control-freak”. Diverse incidenten volgden, tot ergens vanaf augustus het contact verbroken werd tussen haar en de deelgemeentesecretaris. Lastig, als je portefeuillehouder bedrijfsvoering bent, en deze deelgemeentesecretaris juist is aangenomen om de zeer nodige veranderingen in de organisatie door te voeren, waarvoor voortdurend bestuurlijk contact vereist is. In oktober of zo ging het in het intern overleg van het dagelijks bestuur ook mis, en ontstond er een tweespalt tussen de PvdA-bestuurder Dick Barendrecht en Monique. De derde bestuurder, Anton Stapelkamp van het CDA, probeerde te bemiddelen. Het lukte allemaal niet. En toen uiteindelijk het volledige MT (alle hoofden van de ambtelijke sectoren) ontslag wilde nemen, werden de fractievoorzitters erbij geroepen.

Denk eraan dat voor mij als fractievoorzitter en raadslid de positie van de portefeuillehouders een gegeven is. En zeker die van de VVD. Monique was al bestuurder in de vorige periode, lijsttrekker, en enige echte kandidaat voor een bestuurspost. Het lijsttrekkerschap is bekrachtigd door de VVD ledenvergadering, het raadslidmaatschap door de kiezers, en het portefeuillehouderschap door de stemmen van de volksvertegenwoordiging (11 stemmen in dit geval, waaronder 4 VVD-ers). Dus ook steun van PvdA en CDA, die wisten wat voor vlees ze in de kuip hadden. Bovendien moet je, zeg maar, niet Melkert verwijten dat hij Melkert is. Als je al een verwijt hebt, dan moet dat zijn aan degenen die ervoor zorgden dat Melkert op zijn stoel kwam. Mijn waarschuwingen aan de

verantwoordelijken in de periode 1998-2002 waren veelvuldig en gedocumenteerd geweest, maar werden alleen opgevat als “zieken”. Het was en is dus niet aan mij om onze eigen “Melkert” van die stoel te halen.

Ik heb het dus gemanaged, mensen die Monique vertrouwt met haar laten praten, en de zaak is blijkbaar vlotgetrokken. Niemand kan ik verwijten dat ik niet binnen de lokale partijcultuur heb gehandeld.

De kwesties rondom Monique zijn overigens wel een reden om weg te gaan. Of het nu om haar handen-spandiensten voor de totstandkoming van een drugsopvang op het bedrijventerrein Schiebroek gaat (tegenwerking van het fractiestandpunt, het verkiezingsprogramma, het collegeprogramma en de raadsbreed aangenomen motie tegen nivellering), om de verantwoordelijkheid voor een volstrekt onleesbare voortgangsreportage (die hebben we nodig om te zien of we opschieten met ons verkiezingsprogramma, dus zeker geen verplicht nummer), om de wijze van voorzitten van de behandeling van de onleesbare voortgangsreportage (waarbij de VVD lichtelijk te kakken werd gezet, pas goedge maakt toen bij de raadsbehandeling bleek dat we gelijk kregen van andere partijen), om het doorbreken van de orde tijdens vergaderingen (zo maar dingen beginnen te roepen, mij in de rede vallen, zelfs als ik in mijn rol als voorzitter van de commissie Welzijn een door de commissie verzocht verslag deed), enz. Ik wil niet vragen om een keuze, want, zie boven, die is al gemaakt en bevestigd. Dan kan ik beter gaan. Een Franse deelnemer aan een van mijn Europese projecten had een aantal jaren geleden zeer wijze woorden. Hij zei dat het overduidelijk om een “*dinde*” gaat, maar, dat ik, als ik mij daar al te druk om maak, toch zeker een “*dindon*” ben. En zo is het maar net.

De politieke inhoud is duidelijk. Raadsleden, probeer te volgen wat er intern gebeurt. Of je nu coalitie of oppositie bent, hoe belangrijk de deelraad ook is (het belangrijkste orgaan), het lukt niet als het dagelijks bestuur gierend van emoties in de remmen hangt. Doe er wat aan als het te lastig wordt.

b) Schets 2: Fractuur

En dan de fractie. Vier zeer bekwame mensen, die tamelijk succesvol zijn op hun eigen werkgebied. Die laten blijken dieper te hebben nagedacht over waar je naartoe zou willen met de samenleving. Dus dat wil je niet stukslaan. Een mooi werkmodel is dan dat van de coöperatie. Al sinds begin jaren negentig werk ik samen met een Engelse coöp. Het aardige daarvan is dat ze ieder jaar o.a. hun eigen bedrijfsleider kiezen. Je moet dus presteren en voortgang laten zien. Je bent bovendien nevensgeschikt, i.p.v. bovengescht. Heel gezond. Een hiërarchisch model had met deze fractie en mijn persoon op kop zeker niet gewerkt.

Maar al snel blijkt dat alle vier ieder een eigen kant op willen. En je hebt de politieke realiteit waarvan steeds Monique een ander beeld schetst dan ik. Het is daarom moeilijk een koers te bepalen. Een oproep om tussendoelen te formuleren, “waar wil je in juni zijn”, lukt helaas niet. En als je telkens uit drie of vier individuele meningen oplossingen moet verzinnen voor opkomende kwesties, voelen zich er twee of drie niet begrepen, en zeggen dat je niet luistert. Ik dacht dat het wel over zou gaan. Ieder doet zijn eigen commissies en bereidt daarvoor standpunten voor. De uit de invoering van het **dualisme** volgende uitwerking van raadsstaken zou uiteindelijk wel dwingen tot het vastleggen van gedeelde standpunten en meningen. Helaas, dat moet nog gaan gebeuren. En de tijd is om. Hoewel ik te maken kreeg met fractiespecialisten die in voorbereiding op dezelfde commissie ieder een eigen standpunt bleven volhouden, fractieleden die naar een commissie gingen en vooral buiten de deur stonden te bellen, commissies waar achteraf helemaal geen VVD-er aanwezig bleek, fractieleden die invielen voor anderen en niet waren gebriefd over voortgang en stand van zaken van de dossiers, en zelfs een fractielid dat sliep tijdens een raadsvergadering, is het toch mijn verantwoordelijkheid dat het niet lukte. En ofschoon ik de kritiek van de fractiegenoten niet deel, is er voldoende andere kritiek te verzinnen waarom een ander een poging zou kunnen wagen. Waarbij ik er niet gerust op ben dat met de tijd die men wenst te reserveren voor het raadswerk, laat staan fractievoorzitterschap, een ander het beter doet. Een goede reden om niet aan te blijven als raadslid, maar de boel de boel te laten.

Ik schaar dit onder het hoofdstuk “niksigheid”, omdat uiteindelijk het fractie-wezen weinig om het lijf had, en steeds meer verzandde in discussies over de vorm. “Je toon is niet goed”, “Je hebt een overkill aan kennis”, “Geef de feiten, en niet steeds je mening”, als je feiten geeft: “Het gaat niet om gelijk hebben, maar om gelijk krijgen”. Waar meerdere tegenspraken in zitten. Je kunt geen feiten geven zonder kennis. Waarom zou je van je eigen partijgenoten op dit sublokale niveau geen gelijk krijgen als je gelijk hebt? En welk politiek bedrijf kan nu zonder het formuleren van meningen? We maken toch geen wasknijpers? Lastig is dat voortgang niet wordt onderkend. Op den duur gingen we

van inhoudelijke vergadering (proberen een standpunt te bepalen), naar procesvergadering (een meerderheid vond zich niet terug in het standpunt), naar raadsvergadering (waar de stukjes op hun plek vielen en ik werd bedankt of zelfs gefeliciteerd met het inzicht), naar inhoudelijke vergadering, naar procesvergadering (waar alles wat de vorige raadsvergadering gebeurde werd bestempeld als 'over vroeger praten we niet meer' en opnieuw aan de orde kwam dat ik niet goed luisterde). Dodelijk vermoeiend en onbevredigend. En ook "je mailt te veel" en "je hebt zus en zo mailtje niet doorgestuurd". Ik zie geen uitweg.

Je zou er zelfs een grap van kunnen maken. Komt een mannetje bij zijn chef. "Zo, Van Puffelen", zegt de chef, "Dat gaat niet best met jou. Wij maken hier wasknijpers, en alles waar jij mee komt zijn wasknijpers en uitgewerkte ideeën voor betere wasknijpers. Dat willen we niet. Jouw overkill aan kennis brengt schade toe aan de fabriek." "Nou", zegt Van Puffelen, "maar de omzet is gestegen, de wasknijpers zijn duurzamer, en we doen het steeds beter bij het publiek. Kijk maar naar de productiegegevens van vorige maand." Waarop de chef zegt: "Dat was vroeger, Van Puffelen, en ik wil het hebben over het nu, en dan ben ik nog steeds niet blij. Als we zo doorgaan kunnen we de fabriek wel sluiten." "En de productiegegevens dan?", zegt Van Puffelen. "Nee", zegt de chef, "De productiegegevens heb ik niet bekeken, want dat doe ik eigenlijk nooit, omdat ik het te druk heb met mijn chef-zijn. Ik heb het over een gevoel. Mijn gevoel over de omzet, duurzaamheid en publiekstevredenheid is heel anders dan jij zegt. Je kunt wel gelijk hebben, maar dat krijg je toch echt niet. Ik denk dat je beter kunt gaan."

De politieke inhoud die ik uit bovenstaande wil samenvatten is zowel bedoeld voor de VVD-fractie, als voor andere fracties die zich herkennen. Bepaal goed de koers en probeer tot een eenheid te komen. Het is lastig. Je kunt het "leuk" houden en vooral de rit uitzitten, wat je kiezers je zeker niet in dank zullen afnemen. Als je denkt dat het de kiezers niets kan schelen heb je een ander probleem. Je kunt ook proberen er zoveel mogelijk uit te halen, maar dan is het al snel minder leuk, omdat de rest van het politieke spectrum zal proberen een wig tussen jullie te drijven om de vaart eruit te halen.

Aan partijbesturen: zorg dat er voldoende werkcapaciteit in de fracties is. Gemiddeld kost raadswerk 20 uur per week. Voor een deelraad schat ik het op 10 uur. Niet elk fractielid hoeft die 10 uur te maken, maar als het allemaal op 1 fractielid neerkomt, en de rest zit er vooral bij om bij tijdje een slimme opmerking te maken, is de slagkracht beperkt. Je maakt geen meters, laat staan kilometers. Een deelraad die geen meters maakt draagt niet bij aan een goede uitkomst van het democratisch proces. Waarbij ik moet zeggen dat de deelraad die er nu zit zéker meters maakt, en dat voor het moment dat ik deze tekst schrijf de opmerking gericht is aan de VVD.

Meer zit er dus even niet in.

3. De firma List en Bedrog

Een van de vorige voorzitters van de VVD onderafdeling zei: "Waarom doen jullie nou zo moeilijk? Je krijgt een zak met geld van de gemeente en die moet je verdelen over de zaken die moeten gebeuren." Zeer simplistisch, maar heerlijk duidelijk. Om verder te karakteriseren: de deelraad stelt kaders voor de uitvoering van "de zaken die moeten gebeuren". Het dagelijks bestuur voert uit, komt daar leuk mee in de krant, en vraagt aan de raad als de kaders onduidelijk zijn. De raad controleert of het dagelijks bestuur binnen de kaders blijft. Raad en dagelijks bestuur werken daarin samen. Ze doen dat volledig ten dienste van de inwoners van de deelgemeente. Want dat is hun enige bestaansrecht.

Helaas, zo werkt het niet. Vanzelfsprekend. Je hebt ook nog partijpolitiek, waarbij raadsfracties proberen elkaar af te troeven. Er zijn weinig absolute zekerheden, raadsdossiers zijn versnipperd, er is geen echt kennisnetwerk, sturingsinformatie is al sinds minstens 1998 in ontwikkeling, en je hebt de ego's van diverse mensen om mee te werken. Die ego's zijn soms groter dan de deelgemeente. Maar het zou moeten kunnen werken, omdat anders het hele proces futiel is.

Ik zal twee situaties schetsen die aangeven hoe ver we soms van het ideaalbeeld af zijn geraakt. Een prachtige situatie zou het technisch failliet van de Stichting Samenlevingsopbouw Noordrand zijn. Daar kan ik echter niets over vertellen omdat het grotendeels plaatsvond in geheime besloten commissievergaderingen. Laat ik volstaan met te melden dat mijn grote fout daar was dat ik geen aangifte heb gedaan bij de politie.

a) Schets 1: De bruidsschat van SKHS

Eind 2001 lag bij het dagelijks bestuur, waar ik toen deel van uitmaakte, een subsidieverzoek van de Stichting Kinderopvang Hillegersberg-Schiebroek (SKHS). Het ambtelijk advies was om het verzoek in te willigen. Uiteindelijk besloot het DB om veel minder geld te geven dan waarvoor prestatie is geleverd. Het ging om een prestatie waar SKHS zelf niet veel aan had, maar wat een deeltgemeentelijk doel diende. De prestatie was afgedwongen “met het pistool op het hoofd”. Alle subsidies aan de grote subsidieontvangende instellingen waren per januari 2001 beëindigd omdat ze niet meewerkten aan de uitwerking van een nieuwe subsidierelatie. SKHS speelde daar een sleutelrol in, en moesten een aantal dingen uitzoeken. Er was zelfs geld voor gereserveerd in de budgetten voor de wijkaanpak Schiebroek (en dat geld stond nog steeds gereserveerd in de Jaarrekening 2002). Als je een organisatie onder dwang voor je laat werken aan iets waar ze zelf niet veel aan hebben, ze leveren de prestatie, en vervolgens betaal je ze er niet genoeg voor, dan ben je in feite onbehoorlijk bezig. SKHS ging naar de Commissie Beroep en Bezwaar. Die gaf hen gelijk. Helaas leek uit de uitspraak te blijken dat er sprake was van toezeggingen van mij. Ik was niet gehoord door de Commissie Beroep en Bezwaar, en weet dus niet wat daar precies is voorgevallen. Ik had zeker geen toezeggingen gedaan, maar ik kan mij voorstellen dat daar geconstateerd is dat door de druk op SKHS en het reserveren van geld (wijkaanpak was overigens niet mijn portefeuille maar van Dick Barendrecht) er een verwachting was gewekt. En die nuance bleek nu weer niet duidelijk uit de uitspraak. Zoals dat gaat liep iedereen over van meningen over wat ik verkeerd zou hebben gedaan. Zonder geïnteresseerd te zijn in de feiten. Of in hoe onwaarschijnlijk het is dat als ik eerst de drie instellingen onder druk zet, de eerste en laatste portefeuillehouder was die ze écht afrekende op hun prestaties, er dan eentje zo maar geld zou toezeggen. Het zou in feite moeten gaan over de geleverde prestatie door de SKHS en de onbehoorlijke besluitvorming. Maar dat was politiek niet zo interessant. Mijn fractievoorzitter voelde natuurlijk ook de druk van een van zijn mensen onder vuur.

Tot het laatst toe heb ik de zaak van de SKHS bepleit in het dagelijks bestuur, en gezegd dat wij in feite een onbehoorlijk besluit hebben genomen, waar we eigenlijk zouden moeten zoeken naar een oplossing. Omdat ik binnen het dagelijks bestuur een dissidente mening vertegenwoordigde is besloten dat op 26 februari 2002 toenmalig voorzitter van deeltgemeente, Dick Barendrecht, het woord zou voeren, om te voorkomen dat de deelraad deelgenoot zou worden van een afwijkende mening. Monique van Winsen zei mij: “als jij niet de lijn van Dick en mij volgt, dan gaan Dick en ik schuiven en kom je alleen te staan, wat niet goed is met de verkiezingen in zicht”. Ik kreeg te horen “dat is politiek” en “verkiezingen gaan voor”. Jan Pronk is daarom een van mijn “helden”, want die durfde wel een afwijkende mening te geven.

Ik had verwacht dat bestuursvoorzitter Dick Barendrecht in ieder geval binnen de feiten zou blijven. Immers, ook zonder de feiten geweld aan te doen zou het mogelijk zijn geweest het standpunt van het dagelijks bestuur te verdedigen. Onbehoorlijk, ja, maar aan de raad om te bepalen. Ik had niet verwacht dat er verkeerde informatie zou worden gegeven. En dat is helaas wel gebeurd. Ik heb de tape van de raadsvergadering opgevraagd en later nog eens teruggeluisterd. Het werd voorgesteld alsof SKHS voor een eigen activiteit extra subsidie probeerde te krijgen. Uit de wijze van vragen van de deelraadsleden was duidelijk dat als Dick Barendrecht andere antwoorden had gegeven een ander besluit zou zijn genomen. Bovendien bleek een uitgewerkte, maar nog niet ondertekende, overeenkomst tussen SKHS en de deeltgemeente geen onderdeel te zijn van de deelraadsinformatie. Ook qua dossier is de deelraad dus onvoldoende geïnformeerd. In tegenspraak met artikel 8 lid 1 van de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Op 26 februari had ik eigenlijk 's avonds al moeten ingrijpen. Echter, door de heersende atmosfeer durfde ik het niet aan. Dat is, achteraf gezien, fout geweest. Op 27 februari heb ik daarom mijn onderafdeling op de hoogte gesteld van mijn gewetensnood. En op 4 maart heb ik ze per brief laten weten dat ik eigenlijk zou moeten aftreden, maar gezien de verkiezingen op 6 maart en het demissionair zijn van het hele DB dat wat overbodig vond. Had ik het maar wel gedaan. Gewoon weggaan als je het niet meer trekt. Nu moest ik de rit tot 15 april uitzitten, wat de verklaring is voor de oprechte opluchting die ik tentoonspreidde in het [testimonium](#) dat ik toen publiceerde. Ik was feitelijk afgetreden op 4 maart en had anderhalve maand gespeeld dat ik bestuurder was.

Deze kwestie is relevant voor de huidige raadsperiode. In een gesprek met het onderafdelingsbestuur van de VVD de dag na de verkiezingen gebeurden nog meer rare dingen. Er werd mij toegezegd dat

het inderdaad een vreemde situatie is, maar dat zou worden geprobeerd in het coalitieakkoord de SKHS tegemoet te komen. Men was van mening dat in een rechtszaak Monique en ik beschadigd zouden kunnen raken. Er waren geen fractieleden bij dat gesprek aanwezig. Dat is opmerkelijk, omdat partijbestuursleden hier normaal gesproken geen rol spelen in coalitieonderhandelingen. Ik was en ben juist voorstander van een rechtszaak (mits SKHS die wil aangaan), en het risico dat de rechter het anders ziet dan het gebeurd is neem ik op de koop toe. En hoeveel belastinggeld wil je er dan aan spenderen? Het bedrag van de geweigerde subsidie? Met rente? En een toegift voor het geduld? Toen, op 7 maart, wist ik dat ik er met de timing ver naast zat. Nu leidde alle reparatie en inzet tot grote zoi. 26 Februari had het moeten gebeuren. Wacht nooit tot je in achterhoedegevechten verzandt.

Nu de politieke inhoud. De bruidsschat voor SKHS, op zich relevant als ze een zelfstandig bedrijf worden wegens de nieuwe Wet Basisvoorziening Kinderopvang, en weerstandsvermogen nodig hebben om de capaciteit aan kinderopvang zeker te stellen, hangt nog steeds boven de markt. Gelukkig is er niets over te vinden in het collegeakkoord. Het is niet zeker dat SKHS weet van enige deal. Ze hebben al zo veel meegemaakt met de deelgemeente, dat het best kan dat ze zich in hun lot hebben geschikt.

Mijn advies aan de deelraad: als het aan de orde komt, bekijk de bruidsschat los van de risico's in een eventuele rechtszaak. Laat je precies voorrekenen waarom de bruidsschat zo hoog is al hij is. Dat er geen "vreemde luchtbel" in zit. Het is een zeer lastig dossier waarin allerlei meningen en feiten met elkaar verstrengeld zijn geraakt. Afpellen die ui!

b) Schets 2: De drugsopvang aan de Zuringstraat

In juli 2002 werd door DeltaBouman Verslavingszorg een aanvraag ingediend bij de deelgemeente voor de vestiging van een centrum aan de Zuringstraat op het bedrijventerrein Schiebroek. Of het nu gaat om een zorgcentrum, werkcentrum of opvang is tot op heden onderwerp van discussie. Door informatie volgend uit schriftelijke vragen in de gemeenteraad was al duidelijk dat het formeel allemaal moeilijk te regelen was door strijdigheid met het, in verband met het nabije vliegveld niet te wijzigen, bestemmingsplan. De grote trekker van de vestiging van de drugsopvang was portefeuillehouder Welzijn Anton Stapelkamp van het CDA, achter de schermen flink gesteund door portefeuillehouder Handhaving Bestemmingsplannen Dick Barendrecht (PvdA)

Wegens wat er in de fractie klaarlag voor het geval de bespreking van de drugsopvang op 2 juli wél zou zijn doorgegaan (de deelraad blokkeerde de bespreking), vond ik dat ik een aantal feiten toch moest checken in voorbereiding op de raadsvergadering van 26 augustus. Omdat ik een tijdje portefeuillehouder ben geweest ken ik nogal wat ambtenaren, en kreeg ik informatie toegespeeld die ik gebruikte voor een test van zowel deelraad als fractie, analoog aan de test van Libby Holden voor Jack en Susan Stanton in de film "Primary Colors". Na diverse procesvergaderingen in de fractie in mei en juni was mij al wel duidelijk geworden dat mijn tijd opraakte. Is men geïnteresseerd in dossierkennis en feiten, of alleen in vorm en spelletjes? Dat zou mij helpen bij mijn besluit om te blijven, of weg te gaan. Voor wie de film heeft gezien, een vriend van mij attendeerde mij erop dat ik erbij moet zeggen dat de analogie hier ophoudt.

De kwestie van de te vestigen drugsopvang aan de Zuringstraat op het bedrijventerrein van Schiebroek hoeft formeel niet anders te gaan dan een bouw aanvraag voor een dakkapel. De deelgemeente heeft een gedelegeerde taak van het stadsbestuur om af te handelen. Er ligt zelfs een volledige procedure voor als het om gevoelige kwesties gaat zoals drugsopvang. Wat het dagelijks bestuur had moeten doen is de procedure zakelijk te doorlopen, en aan de kant van de bewoners te staan als het gaat om het voorkomen van overlast en onregelmatigheden. En toen ging het fout. Het dagelijks bestuur ging zich er inhoudelijk mee bemoeien. Door definities te wijzigen, inhoud van de aanvraag te wijzigen (of te assisteren bij de wijziging), door er ambtelijke tijd in te steken van de beleidssector Welzijn (die bezig zou moeten zijn met de herijking van het veel te dure en ineffectieve welzijnsbeleid), en door te proberen de omwonenden

Als burger moet je ervan uit kunnen gaan dat de volksvertegenwoordiging effectief bezig is

te verleiden tot instemming met de vestiging en toen dat niet lukte ze in het harnas joeg met regentesk handelen en onware beweringen in het wijkblad. De VVD was niet voor deze vestiging, en ik voelde mij niet geroepen het DB te helpen in de door hen zelf opgeroepen problemen. Ik bleef Monique adviseren “handen af”, “blijf ervan weg”, “laat gaan”, omdat het een kindje was van vooral portefeuillehouder Anton Stapelkamp (CDA). Zij stelde zich steeds meer openlijk op vóór de vestiging van de drugsopvang. Ze had inmiddels zoveel werk gedaan in de totstandkoming dat ze het waarschijnlijk zonde vond als het uiteindelijk niet doorging. Een in mijn ogen verwerpelijke redenering.

Mijn “held” Sjef Csyzewski, directeur van de afdeling verslavingszorg van DeltaBouman, valt hierin weinig tot niets te verwijten. Die man zit met een vrijwel onmogelijke opdracht, waar hij binnen de mogelijkheden meer van maakt dan bijna menselijk mogelijk. Tot bijna het eind bleef hij vasthouden aan een heldere omschrijving van wat de bedoeling is in de drugsopvang. Maar omdat daaruit de conclusie valt te trekken dat het om een zorgvoorziening gaat, en die niet door de juridische toets komt op die plek, vrees ik dat er druk op DeltaBouman is uitgeoefend om mee te schuiven richting wat het dagelijks bestuur beoogde. Zo lijkt het uit de dossiers; ik kan dit niet met feiten staven.

Op de deelgemeente is het gebruikelijk dat ambtenaren adviseren in de richting van wat het dagelijks bestuur wil. Dat hoeft namelijk niet per sé zo te zijn. Het dossier van de Zuringstraat werd gevoerd door ambtenaren van de sector Welzijn. Ik hoorde dat half juli de juridische afdeling een negatief advies gaf. Tegengesteld dus aan wat de portefeuillehouder wilde, en tegengesteld aan de adviezen van de sector Welzijn, en tegengesteld aan de lange traditie van congruente adviezen. Grote consternatie natuurlijk. De beantwoording van door de VVD gestelde schriftelijke vragen zou erdoor worden vertraagd. De tekst van dat juridisch advies wilde ik hebben, omdat het de onderbouwing van het standpunt van de VVD kon beïnvloeden. Een rechtstreeks verzoek om het stuk zou worden uitgelegd als wantrouwend richting het dagelijks bestuur. Dat wil je als fractievoorzitter van de grootste coalitiepartij niet uitstralen. En zou ook in de fractie besproken moeten worden, wat niet ging door de vakantieperiode. Maar even sparren met een juridische ambtenaar zou de inhoud van het stuk boven tafel krijgen zonder politiek gedoe, en de fractie in staat stellen na terugkeer van vakantie elke gewenste oplossingsrichting te kiezen.

Ik stuurde naar de fractie een e-mail “ik wil een verzoek om ambtelijke bijstand doen, en denk dat er zeker wat uitkomt”. Als men geïnteresseerd is in inhoud, dan zou men vragen “wat denk je dan dat er uitkomt”. En anders alleen praten over het doen van een verzoek om ambtelijke bijstand. De uitkomst van de ambtelijke bijstand zou ik presenteren in een fractievergadering ter voorbereiding op de raadsvergadering van 26 augustus.

Ik wachtte een paar weken met het verzoek, en op een van de laatste dagen dat Monique met vakantie was (zodat ze altijd gevrijwaard zou zijn van betrokkenheid) diende ik het verzoek in. Daar droomde ik laatst zelfs van. Hier is een weergave van mijn droom. “De meeste dromen zijn bedrog”, zong Marco Borsato, dus hecht niet te veel waarde aan de letterlijke tekst.

“Het verzoek komt binnen op de deelgemeente. In het dagelijks bestuur wordt er uitgebreid bij stilgestaan. Verdorie, hoe weet die Smits nou weer deze situatie te creëren, en hoe komen we daarvan af. Het moet worden voorkomen dat het uiterst ongelegen advies van de juridische afdeling publiek bekend raakt. De plaatsvervangend voorzitter van het dagelijks bestuur, en tevens portefeuillehouder “Handhaving Bestemmingsplannen” Dick Barendrecht, draagt de plaatsvervangende deelgemeentesecretaris, tevens sectorhoofd van de ambtenaren die het dossier Zuringstraat behandelen, op om aan mij te antwoorden dat het niet tot de taak van de raad hoort om te vragen naar dit soort dingen. Typisch Dick.”

Tot zover de droom. Nadat ik de afwijzing ontving heb ik bezwaar gemaakt. Allemaal in correspondentie met de raadsgriffier. De verordening waarin de ambtelijke bijstand is geregeld ontbeert een goede bezwaarprocedure. Het is, blijkens de notulen van de commissie Bedrijfsvoering van juli 2002, met opzet in handen gegeven van de deelraadsvoorzitter om af te handelen als er problemen ontstaan met de uitvoering van de verordening. Zoals die dingen gaan kreeg het Rotterdams Dagblad de interne brieven in handen en maakte er een smeug artikel van. Meest vervelend was dat waar ik in communicatie mensen (meestal) aanspreek in hun functie (en in dit geval ook), het RD de naam van de plaatsvervangend deelgemeentesecretaris erbij zette. Daar heb ik hem over gebeld, en gelukkig viel hij er niet hard over. Ik vond het niet kies dat een krant een zakelijke berichtenuitwisseling voorzag van bijvoeglijke naamwoorden als “is boos” en “dreigt met” om een artikeltje op te kloppen. Hadden ze even gebeld, dan hadden zowel de plaatsvervangend deelgemeentesecretaris als ik e.e.a. in perspectief kunnen brengen. Op zich vond ik het verder een

prima artikel, omdat het weer aangaf dat de VVD met het onderwerp bezig is. Uiteindelijk wás ook informatie geweigerd. En allemaal droeg het bij aan de test.

Wat dat betreft was het een doorslaand succes. Noch uit de fractie, noch uit de deelraad vroeg tot op heden iemand wat ik nou eigenlijk zocht. Van de oppositie had ik toch meer verwacht. Hoe kun je nou je rol waarmaken als er een precedent ligt dat je geen ambtelijke bijstand kunt krijgen als het gaat om zaken waar het dagelijks bestuur al mee bezig is? Want dat ligt er hier nu. Terwijl artikel 33 lid 1 van de Gemeentewet en de [uitleg van het dualisme](#) toch echt anders voorschrijft.

Een van de bevriende ambtenaren uit de deelgemeente belde mij op een donderdag of vrijdag met een mededeling van de strekking dat men aan de poten van mijn stoel aan het zagen was. Ik zei dat dat niet erg was, en ingecalculeerd. "Ik ga door tot het gaatje". De zondag erna belde onze onderafdelingsvoorzitter Roald van der Linde met de mededeling dat ik schade toebracht aan de VVD door het krantenartikel over de ambtelijke bijstand. En dat het bestuur van de onderafdeling zich afvroeg of ze er wel goed aan hadden gedaan mij in de raad te zetten. Ik raakte daar toch door gepikeerd, al was het aangekondigd. De tijd was bijna om.

In de fractie is inmiddels de algemeen heersende mening dat het verzoek om ambtelijke bijstand een solo-actie was. Dat is een dooddoener. Elke communicatie die een raadslid heeft over een politieke zaak kan worden gezien als een solo-actie. Niet over alles kan en wil je ruggespraak houden. En het recht op ambtelijke bijstand is een individueel recht, net zoals de post ontvangen. Als je je als raadslid laat verleiden tot het vragen van toestemming op dit soort basisrechten laat je je muilkorven. Ieder zijn meug, maar niet de mijne. De redenering van de solo-actie is blijkbaar een stok om de hond te slaan. *Soit*. Het verwijt dat mij het meeste raakte is dat ik "de indruk heb gewekt de bewoners te helpen". Goiedag. Die indruk kan ik meteen wegnemen: ik heb zeker de bewoners en ondernemers bijgestaan in het bestrijden van de kwalijke praktijken van het deelgemeentebestuur. Zwakke plekken laten zien, suggesties gegeven voor een winnende strategie, openbare informatie uit mijn digitale archief (tienduizenden pagina's deelgemeentelijke besluitvorming ten dienste van de VVD Hillegersberg-Schiebroek, er is geen groter of toegankelijker archief) verstrekt. Elke burger zou hulp moeten kunnen krijgen als de overheid de leefbaarheid van zijn/haar leefomgeving bedreigt.

Dus, doe mij een lol en vraag op grond van artikel 3 van de Wet Openbaarheid van Bestuur het stuk op. Er is natuurlijk een kans dat het stuk niet bestaat omdat ik op een dwaalspoor ben gebracht. Of dat het om een irrelevant stuk gaat. Excuses dan dat ik hier verwachtingen heb gewekt. Voor mijn test deed dat er niet zoveel toe. Doe in je hoofd even het volgende spelletje. Stel dat het gerucht níet waar is, en er geen negatief advies van de juridische afdeling ligt. Het lijkt mij sterk dat het verzoek om een uurtje of zo te praten met een ambtenaar zou zijn geweigerd. Stel dat het gerucht wél waar is, dan is de weigering en overtreding van art. 33 van de Gemeentewet heel verklaarbaar. Er zit een rare bocht in onze verordening voor ambtelijke bijstand. Daarin zou de deelgemeentesecretaris een onafhankelijke rol moeten spelen. En ik denk dat het heel moeilijk is voor de ambtenaar die de deelgemeentesecretaris is om in politiek gevoelige kwesties geen rugdekking te zoeken bij de portefeuillehouder Bedrijfsvoering. Waardoor die portefeuillehouder in feite macht krijgt over het informatieniveau van raadsleden. Ik zal de laatste zijn om het de plaatsvervangend (!) deelgemeentesecretaris kwalijk te nemen als hij niet zoals in mijn droom opdracht heeft gekregen van een dagelijks bestuurder om de informatie te weigeren, maar zelf rugdekking heeft gezocht. Het is aan de deelraad om te onderzoeken welke rol het dagelijks bestuur heeft gespeeld in deze kwestie.

Na één keer deel te hebben genomen aan een raadsvergadering waarbij, naar mijn mening, opzettelijk de raad werd misleid, heb ik gezworen dat nooit meer te doen. Op 26 augustus liet ik het balletje nog rollen langs "als niemand het dan wil weten, wat zal ik mij dan drukmaken", omdat het uiteindelijk nog om een gerucht gaat of het advies van de juridische ambtenaren bestaat of niet. Ik had de bewonersorganisatie van Schiebroek Noord later wel op de hoogte gesteld dat het interessant kan zijn artikel 3 van de Wet Openbaarheid van Bestuur toe te passen. Door de blamage van de stakende stemmen, waardoor een besluit dat al op 2 juli had moeten worden genomen de herfst in ingedragen, kom ik uit de kast. Daarom zal ik aftreden vóór de vergadering. Ook al ontbreekt er dan een mogelijk cruciale tegenstem op het voorstel van het dagelijks bestuur. Als de deelraad een afspiegeling is van de samenleving vind ik het moeilijk te geloven dat daarin de voor- en tegenstanders van de drugsopvang elkaar in evenwicht houden. Ik kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor de eventuele doorslaggevend stem. Het hele proces is zo rot als een mispel en moet daarom worden afgewezen met een dikke rode kaart. Een drugsopvang op een bedrijventerrein dat juist kansen moet krijgen, en er zelfs om willen procederen met verontruste omwonenden, hoe kom je erop.

Wat betreft de politieke inhoud hiervan. Als het om de drugsopvang gaat vallen de meningen uiteen in vóór- en tegenstanders. De tegenstanders laat ik even voor wat ze zijn. De vóórstanders bestaan uit raadsleden die op ideologische gronden vóór zijn, en raadsleden die geen reden hebben om tegen te zijn, en het voorstel van het dagelijks bestuur goed uitwerkt vinden. Het is volkomen legitiem als een deelraad iets wil bereiken en bereid is daarvoor rechtszaken aan te gaan tegen de eigen bevolking. Dat getuigt van visie en (suïcidale?) durf. Maar dan moet de deelraad wel goed worden geïnformeerd over alle risico's. In dit geval is er sprake van het vermoeden dat het dagelijks bestuur solo opereert. Dat de kans bestaat dat de eigen juridische afdeling die de zaak moet doen het eigenlijk niet ziet zitten, en dat een belangrijk deel van de inwoners van de deelgemeente voor niets wordt opgezadeld met advocatenkosten. Netto effect: tijdsverspilling, belastinggeldverspilling, verspilling van eigen bijdragen van burgers, gezichtsverlies. Het is niet opportuun deze zaak wederom uit te stellen. Daarom stel ik voor het voorstel af te stemmen, en het voorstel van de VVD te omarmen om volgend jaar eens breder door te praten over de rol van Hillegersberg-Schiebroek in de Rotterdamse problematiek.

En dan kun je bij jezelf wel denken dat je alleen iets kunt veranderen van binnenuit, maar ondertussen raak je steeds betrokken bij mogelijk onrechtmatige besluitvorming. En waar je niets aan kunt veranderen, omdat anders de partij, een ego, een standpunt, of weet ik veel schade oploopt. Was het niet allemaal te doen om die burger? Wat is er mis met het systeem dat men dan niet kan zeggen "sorry, maar we hebben een foutje gemaakt, even terug en opnieuw". Ik had best wel op 23 september aan de deelraad mee willen doen en bij het besluitpunt over de drugsopvang mijn verhaaltje willen doen. Had de fractie dat getrokken? Had de raad dat getrokken? Was er niet gezocht naar een mogelijk andere bedoeling achter mijn openbaring? Misschien dat door het offer van het vertrek duidelijk is dat het menens is. Meer zit er niet in.

4. De kleren van de keizer

Noodzakelijk voor het functioneren van het democratisch proces is de kwaliteit van verantwoording. Het is niet voldoende dat de keizer beweert dat hij kleren draagt, of dat zijn vazallen hem bewonderen om de prachtige kleuren. Probeer in verslagen te objectiveren dat er kleren zijn, en dat ze ook dienst doen, en dat de kosten opwegen tegen de baten.

Voor de deelraad: het is allemaal leuk om dingen te verzinnen die de deelgemeente moet doen (kaders stellen), je wilt uiteindelijk ook weten of het gelukt is, en wat het effect was. En daar ontbreekt het in zeer hoge mate aan. Ik zal twee situaties schetsen waar ik langzamerhand moedeloos wordt van de eeuwigdurende carrousel. Hoe lang houd je het vol om een kritische vraag te stellen, een ontwijkend antwoord te krijgen, te zien dat er geld "zoek" is, dat er voor het volgend jaar opnieuw geld wordt weggesmeten, weer een kritische vraag te stellen, een ontwijkend antwoord te krijgen, enz.

a) Schets 1: De bodemloze put van het welzijnswerk

Zoals ik op bladzijde 9 schetste kan ik niet nader ingaan op de precieze oorzaken van het technisch failliet van de Stichting Samenlevingsopbouw Noordrand (SSN). Maar wel op de omstandigheden waaronder zij opereren en de gevolgen voor de belastingbetaler.

Als een organisatie, die zich in de soep heeft gedraaid, gaat fuseren met een of twee andere, goed lopende, organisaties, moet je uiterst kritisch zijn dat de bedrijfscultuur uit de "kapotte" organisatie niet wordt overgenomen door de andere. Bovendien was er in de deelgemeente een heel slechte praktijk. Zoals eerder beschreven werden van gesubsidieerde instellingen meer prestaties verwacht dan voor het geld redelijkerwijs mocht worden verwacht. Wat ertoe leidt dat organisaties zichzelf opeten. Wat belangrijk is dus, is dat de subsidie in overeenstemming wordt gebracht met de geleverde prestatie. Eenzijdig kan en moet dat worden afgedwongen door de bedrijfsleiding van de subsidieontvanger. In het geval van een fusie is het al heel gemakkelijk. Er wordt meteen een knip gemaakt. De organisatie levert vanaf het eerste moment alleen prestaties tegen reële kosten. Het startpunt ("eerste moment") is daarbij flexibel, en eventueel per prestatie anders.

Helaas, in onze deelgemeente lijkt er een betonnen muur te zijn, waarachter een bodemloze put. In dat beeld zijn achter de muur de deelgemeente en de welzijnsstichting druk bezig geld in de

bodemloze put te storten, terwijl vóór de muur de raad discussieert over of de muur weg moet. Let op: ik doe hier geen uitspraak over het functioneren van de bedrijfsleiding onze welzijnsstichting, die ongetwijfeld te goeder trouw opereren, maar over het beeld dat bij mij optreedt.

De redenering die door het dagelijks bestuur te berde wordt gebracht lijkt als volgt te zijn:

- de welzijnsstichting zou eigenlijk meer subsidie moeten krijgen voor de dingen die ze doen
- welzijnsstichting en deelraad zijn nog steeds bezig om uit te vinden wat zou moeten worden gesubsidieerd en gepresteerd
- Daarom is het al heel mooi dat de welzijnsstichting binnen het totale subsidiebedrag blijft
- En moet je ze niet afrekenen op losse prestaties

Ik snap dat niet. Het laat ruimte voor de welzijnsstichting om vrijwel 100% van de tijd te gaan zitten klaverjassen. Waarbij de lezer moet begrijpen dat ik hier niet bedoel te zeggen dat ze dat ook doen. Ik moet dat zo expliciet verduidelijken, omdat elk verzoek om de welzijnsstichting zakelijker te behandelen wordt opgevat als “vertrouw je ze niet”. En dat is het punt niet. Er is zelfs gezegd dat ik door de kritische behandeling het fusieproces van onze welzijnsstichting SSN met de goed lopende Stichting Welzijn Overschie (SWO) en Stichting Dienstverlening Hillegersberg-Schiebroek (SDV) bemoeilijk. Over dat laatste: mijn “held” Jan Kunen, de ondernemende directeur van de SDV, moest vertrekken in het fusietraject, in plaats van de mij onbekende en door betrokkenen als “ambtelijk” beschreven directeur van de SWO. Ik betwijfel of Kunen het had laten bestaan dat SSN prestaties levert tegen in een onduidelijke subsidieverhouding. Daar maakte hij vroeger altijd een punt van. Wederom: wie weet voert de huidige directeur van SWO zijn eigen verbeter strijd om die subsidieverhoudingen recht te krijgen, en heb ik daar niets over gehoord. Over de wisseling van directeuren kon ik als raadslid (sturen op hoofdlijnen!) geen opmerking maken. Ik merk dat het moeilijk is hier zorgvuldig te formuleren. Mijn pijlen zijn in geen geval gericht op SSN of de medewerkers van SSN. Ik heb al even gedacht de hele alinea te schrappen, maar ik vind het punt te belangrijk, en neem dus het risico op misverstanden.

We hebben ook de kwestie gehad van de garantstelling voor 20 jaar voor het pand van SDV, zonder tussentijdse kans op herziening voor de deelgemeente, maar wel voor de bank. Zoals gezegd doet SDV het goed. Maar, niet tegenstaande dat je nóóit voor 20 jaar een verplichting moet aangaan (voor niet ingewijden: de hypotheekvoorwaarden voor particulieren bieden meer zekerheden dan die voor instellingen), het bleek dat de garantstelling over zou gaan op de nieuwe fusiestichting. Waar het pand van SDV met belastinggeld bijeen is gebracht zou door slecht management de deelgemeente uiteindelijk kunnen worden aangesproken op de garantstelling. Dat de gemeente de garantstelling dekt doet niet terzake. Dat het pand dan verkocht kan worden doet ook niet terzake. Immers, als je nu constateert dat de welzijnsdiensten het ook kunnen zónder pand, dan moet je eigenlijk heel andere besluiten nemen. Ik concludeer slechts dat de kans aanwezig is dat wij over een aantal jaren een gat in de begroting van de fusiestichting moeten dekken, omdat verkoop van het pand niet aanvaardbaar is. Met veel kunst en vliegwerk kreeg de VVD op het laatste moment voor elkaar dat er in ieder geval een moment van bezinning is ingebouwd. Uit zichzelf gaf de portefeuillehouder slechts ontwijkende antwoorden en informatie.

Wat betreft de politieke inhoud: de beantwoording van vragen van de VVD hebben aangetoond dat de prestatie Migrantenwerk in 2002 niet (geheel) is geleverd. De Jaarrekening 2002 van de deelgemeente was er onduidelijk over, en in tegenspraak met het Werkplan 2002 van de SSN. Met de Jaarrekening wordt verslag gelegd over het beleid in een heel jaar, en het zou onbestaanbaar moeten zijn dat daar vaagheden in blijven staan en dat hij dan wordt goedgekeurd. Hoewel het met Migrantenwerk om een bedrag van maximaal € 41.800 gaat, wijst de beantwoording van de vragen van de VVD erop dat het om mogelijk nog veel meer prestaties gaat die niet of onvoldoende zijn geleverd. Het is bovendien onduidelijk of de welzijnsstichting hierop kan worden aangesproken. Als inderdaad tegen de welzijnsstichting is gezegd “doe maar wat je kunt zo lang je binnen je totale subsidiepot blijft”, treft hen geen verwijt. Maar hoe ga je dan om met de portefeuillehouder die dit heeft laten ontstaan. De welzijnsstichting kreeg volgens de begroting 2002 € 679.200, excl. huur van een pand en excl. de peuterspeelzalen. Laten we ervan uitgaan dat toch zeker de helft wél verantwoord kan worden (arbitraire keus). Dan is dus afgerond max. 3,4 ton onverantwoord. Op het gevaar af overduidelijk te zijn: ik bedoel hier niet dat de boeken van SSN niet zouden sluiten, of dat op enige wijze de bedrijfsleiding van SSN onzorgvuldig is in de verantwoording. Ik bedoel dat als de deelraad € 679.200 ter beschikking stelt voor activiteiten, er ook voor dat bedrag output moet zijn, die te herleiden valt tot wat in de Begroting 2002 staat. En daar spreek ik het dagelijks bestuur van de

deelgemeente op aan. De Jaarrekening 2002 is er onduidelijk over, en de beantwoording van de vragen van de VVD doet het ergste vermoeden. Laten we zeggen, ik doe een gooi, dat er tussen 40.000 en 340.000 Euri “zoek” zijn.

We hebben te maken met een collegiaal bestuur. Alle dagelijks bestuurders zijn verantwoordelijk, de portefeuillehouder Welzijn en de portefeuillehouder Financiën voorop. Een portefeuillehouder kan niet in zijn uppie een gesubsidieerde instelling voorstellen “doe maar wat”. Kan het dagelijks bestuur een raadsbesluit voorleggen waaruit blijkt dat de in de Begroting 2002 afgesproken activiteiten, hoe rudimentair beschreven ook, niet als zodanig hoefden te worden geleverd?

Groen moet wel worden onderhouden

Om aan te geven dat het hier om een structureel gebrek aan belangstelling voor financiële verantwoording gaat, voor niet-raadsleden dit: bij de laatste commissie Welzijn is het dagelijks bestuur (opnieuw) betraapt op een “handje in de kas”. Om sportactiviteiten te bekostigen waren zonder enige toestemming van de deelraad (die het budgetrecht heeft) tarieven verhoogd en gelden verschoven. Hoewel ik zelf graag de *sharia* in zou willen voeren als het gaat om dit soort daden, sta ik daar altijd alleen in. Je moet het natuurlijk wel “leuk” en “gezellig” houden, of niet? Neem het mij kwalijk: als het om verantwoording van belastinggeld gaat ben ik dogmatisch. Het spijt mij dan ook dat ik telkens fractie en deelraad lastig heb gevallen. Enfin, de portefeuillehouder is de kans geboden de zaak te formaliseren, waarvoor op 23 september dus ook een besluit op de agenda prijkt. Nogmaals: het valt niet alleen de portefeuillehouder Welzijn aan te rekenen, maar ook de portefeuillehouder Financiën.

De bijzondere relatie met financiële verantwoording wordt verder geïllustreerd in de stukken voor de Commissie Bedrijfsvoering van 9 september. Daar staat in de toelichting over een overbodig klanttevredenheidsonderzoek onder burgers dat het onderzoek “kostenneutraal” kan worden uitgevoerd. Terwijl de commissie zich al eens negatief over het nut en budget had uitgelaten. In de Begroting 2003 was er € 25.000 voor uitgetrokken, en nu stond er € 38.000 voor. Er was wat geld overgebleven op andere taken. Even zo goed een kostenstijging van 52% die “kostenneutraal” wordt genoemd. Of wordt zelfs bedoeld dat € 38.000 kostenneutraal is? Was getekend, VVD-bestuurder Van Winsen. En nu moet u niet denken dat dat klanttevredenheidsonderzoek ook maar enig inzicht oplevert over wat er nodig is aan bomen, groen, wegen of huizen. Het gaat enkel om hoe de burger tegen de deelgemeente aankijkt... Voor acht-en-dertig-duizend Euri.

b) Schets 2: Burap

Even recapituleren van blz. 9: de deelraad stelt kaders voor de uitvoering van “de zaken die moeten gebeuren”. Het dagelijks bestuur voert uit, komt daar leuk mee in de krant, en vraagt aan de raad als de kaders onduidelijk zijn. De raad controleert of het dagelijks bestuur binnen de kaders blijft.

Dat leidde hier tot onvermoede ontwikkelingen. Vanaf dat er wijkraden werden ingericht in Rotterdam groeide het aantal begrotingshoofdstukken en beleidsonderwerpen. Vooral op welzijnsgebied. Vandaar dat er voor deze periode een herijking is ingezet om te zien welke beleidsonderwerpen nog relevant zijn, en eventueel de inhoud bij te schaven. Tegelijkertijd is men begonnen om een systeem van “*planning & control*” in te voeren. Allemaal heel bewonderenswaardig, en ze hebben er ook de goede mensen voor op de deelgemeente. Zoals ik in mijn [testimonium](#) beschreef zou je regelmatige voortgangsrapportages moeten krijgen: bestuursrapportages (Burap’s). Wat nou onvermoed was, hoewel achteraf verklaarbaar, is dat zo lang er tig kleine onderwerpjes apart worden begroot, je dan ook over tig onderwerpjes rapportage krijgt. De 1e bestuursrapportage van 2003 (Burap) was daardoor onleesbaar. En dan kunt u, waarde lezer, zeggen: “Mooie analyse, gôh, dat is wel iets om aan te werken”. Er is meer aan de hand.

- Sturingsinformatie over het presteren van de gemeentelijke diensten die wél in de bestuursrapportage van 2002 stond, vonden we niet terug.
- Hoewel er veel ambtelijke inzet was geweest (volgens portefeuillehouder Stapelkamp in een commissievergadering op 17 juni) op het erdoor drukken van de drugsopvang aan de Zuringstraat, werd er geen woord over gerept.

- Terwijl er grote achterstanden waren op vrijwel alle welzijnsdossiers, werd over die achterstanden niet in die bewoordingen gepraat. Ik moet hier verder een slag om de arm over houden, want de bestuursrapportage was zo geconstrueerd dat moeilijk absolute uitspraken te doen zijn over wat er wel en niet in staat.
- Een aankondiging van nieuwe “fusiekosten” van de Stichting Samenlevingsopbouw Noordrand werden verborgen in een paragraaf over de wijkaanpak Schiebroek. Een gebruikelijke truuk, want dan kun je later nooit zeggen dat je niet gewaarschuwd was. Dat werkt nu niet, omdat de bestuursrapportage niet is vastgesteld. Ik reken erop dat als straks “fusiekosten” worden gemaakt zonder toestemming van de deelraad vooraf, de deelraad met de VVD voorop keihard zal afrekenen. En dat de aankondiging in de Burap een waarschuwing is om de Jaarrekening 2003 minutieus te onderzoeken op geleverde prestaties.

In contact met de ambtelijke organisatie blijkt bovendien dat er zeer veel ambtelijke tijd in die bestuursrapportage gaat (wat dan weer niet vermeld is in de bestuursrapportage). En dat men daar volstrekt ongelukkig is met dat tijdsbeslag. De kritiek van de raad was niet mals. Wat de vraag over laat: voor wie wordt nou die bestuursrapportage gemaakt? Het enige antwoord is blijkbaar “voor de dagelijks bestuurders”. En dat is in tegenspraak met wat de taak is van de deelraad. Gelukkig werd niet gevraagd de bestuursrapportage vast te stellen, dus iedereen kan hem gevoeglijk negeren. Waarbij bij mij het onbehaaglijke gevoel overblijft dat ik dus geen idee heb hoe het staat met de voortgang. Waardoor afbreuk wordt gedaan aan het raadslid-zijn.

En dan, waarde lezer, zult u zeggen: “Maar daar moet je je toch tegen verzetten”. Jawel, hebben we gedaan. In plaats van de Burap vast te stellen werd bij het besluit met financiële consequenties van de Burap (waarvan de onderbouwing dus discutabel is) raadsbreed een amendement aangenomen met de werkelijke stand van zaken: een lange lijst achterstanden. Ik was een van de architecten van dat amendement, goede reden voor onze bestuurder Van Winsen om zeer boos te zijn. Hoe durft iemand het falen van het bestuur zo openlijk te belijden. Verder werd een motie aangenomen om het hele beleidsterrein terug te brengen tot 10-15 hoofdzaken. Waardoor de rapportages een stuk handzamer kunnen worden. En wat voor antwoord kregen we daarop van het bestuur? Dat ze dat een interessante suggestie vonden, en ons uitnodigden om al het werk te doen van de papierreductie. Terwijl wij nog gehandicapt zijn met slechts 2 mensen in de griffie (=ondersteuning voor de deelraad) en zij 50 ambtenaren aan het werk hebben. En impliciet dus de aankondiging dat we voor het najaar gewoon wéér zo’n onleesbare rapportage tegemoet konden zien als die we al kregen. Waar die 50 ambtenaren dus heel druk mee zijn om te vullen. U begrijpt: ik voel me dan zo overbodig.

Het is een mallemolen van steeds voortdurende onverantwoorde uitgaven, drogredeneringen, en groeiend gevoel van overbodigheid. De keizer loopt gewoon in zijn nakie. Hoe lang moet je zo’n slijtageslag volhouden? In de Begroting 2004 van de deelgemeente is inmiddels het budget voor het nietszeggende hoofdstuk “Samenlevingsopbouw” opgehoogd van 800.000 naar meer dan 1 miljoen Euro. Terwijl er een achterstand op het onderhoud van onze kapitaalgoederen wegen en groen schijnt te zijn van 8 miljoen Euro. Terwijl het Schiebroekse Park voor miljoenen wordt geherstructureerd en de onderhoudskosten daarvan nog niet geregeld zijn, waardoor het na de ongetwijfeld feestelijke opening meteen weer kan verpauperen. Dan moet ik toch concluderen: als ik toch niet de lengte krijg om het écht te blijven aanpakken, dan kan ik het beter opgeven, dan er steeds geërgerd bij te blijven zitten. Meer zit er niet in.

5. Goudsbloemen

Na de kommer en kwel van de vorige hoofdstukken eindelijk tijd voor positieve woorden. In mijn [testimonium](#) van vorig jaar gaf ik vooral een analyse van het politieke systeem. Dat is niet voldoende, en zoals ik al zei zijn er onvermoede bijeffecten (zeer omvangrijke en onleesbare rapportages die vooral tijd vreten bij de ambtelijke organisatie). Wat zijn de grote “assets” van de deelgemeente Hillelegersbroek-Schiebroek?

a) De Raad

Het ergste dat een gekozen volksvertegenwoordiging in mijn ogen kan overkomen is dat zij wordt verscheurd en wordt beheerst door fanatieke strijd. Dat in het overleg met elkaar nauwelijks gelegenheid is voor inhoudelijke argumentatie, en dat elk debat erom gaat elkaar verbaal af te troeven. Zeker bij een deelraad is dat funest voor de geloofwaardigheid. Een bestuur zo dicht bij de burger heeft namelijk iets dat een volksvertegenwoordiging die gaat over een groter gebied niet heeft:

werkelijk contact met de te besturen omgeving. Of het nu gaat om het parlement in Den Haag, de Provinciale Staten, of zelfs de gemeenteraad aan de Coolsingel: het komt wat potsierlijk over als je “de wijken” ingaat. Er zijn te veel wijken en buurten, te veel mensen en meningen in je gebied. Te veel steegjes, straatjes, lanen, parken om te weten waarom er al dan niet een kwestie omheen speelt, wat de achtergrond daarvan is, en hoe je dat vanuit je politieke achtergrond zou kunnen waarderen. Dan blijft al weinig over dan met elkaar te praten over regelingen, algemene cijfers, en rapportages. En als de regeling klaar is, is het wederom tamelijk potsierlijk om in het betreffende bejaardenhuis, wijkgebouw of tramstel aan de geachte aanwezigen te verkondigen “dit heb ik (mede) tot stand gebracht”. Want ook dan treft de volksvertegenwoordiger slechts een klein deel van de “slachtoffers” van het beleid. Wat als die mensen dan tegen hun parlementariër, PS-lid of grootstedelijk raadslid zeggen “ik vind het prut, je had het beter zo en zo kunnen doen”?

Door de schaal van de dingen hebben wij, in de deelgemeenten, net als onze collega’s in kleine gemeenten de kans om ons succes te halen uit tastbare zaken. Je gaat in een straat naast een lantaarnpaal staan en kunt zonder jokken zeggen “dit heb ik (mede) tot stand gebracht”. En als er kritiek is uit de inwoners, dan valt het te organiseren om bij te sturen en het beter te doen.

De deelraad van Hillegersberg-Schiebroek kent altijd al een speciaal sfeertje. Er zijn geen grote persoonlijke tegenstellingen, en iedereen kan wel een zeker respect opbrengen voor raadsleden van een andere kleur. Misschien dat de invoering van het dualisme ermee te maken heeft, maar mijn indruk is dat het deze periode (veel) beter gaat dan daarvoor. Waarmee niet gezegd is dat we elkaar naar de mond praten. Voor mijn gevoel worden er scherpere standpunten ingenomen dan de vorige periode, met meer diepgang, en meer onderbouwing. Dat zal ik zeker missen.

Ik moet op dit punt mijn fractie (zeer) hartelijk danken voor een inzicht dat ik pas een paar maanden heb. Het is een inzicht in ontwikkeling, dus, aan lezers die ervaring hebben met waar ik over ga vertellen, die weten dat het zo uiteindelijk niet werkt, ik ben misschien voorbarig. Waar elke fractie in onze deelraad mee zit is dat zelfs de grootste fracties slechts 5 van de 19 zetels bezetten. Uiteindelijk heb je allemaal een verkiezingsprogramma uit te voeren, waar je op wordt afgerekend. Hoe krijg je dat dan voor elkaar? Tot ergens in maart dacht ik dat het wel ging door wisselende coalities. De fractie sprak mij erop aan met globaal twee bezwaren: 1) we hebben een collegeprogramma met PvdA en CDA. Daar is dus blijkbaar een gemeenschappelijke basis mee gelegd die voldoende is om een dagelijks bestuur op hun stoel te zetten. Waarom doe je daar niet meer mee? En 2) als je steeds wisselende coalities hebt, wat let de anderen om ook steeds wisselende coalities te sluiten. En met slechts 5 van de 19 zetels, zijn er dus 14 van de 19 die met elkaar dingen kunnen doen zonder jou. Ik zag dat toen niet zo zitten, maar heb gewoon een afspraak gemaakt met vertegenwoordigers van onze coalitiegenoten, en zeer openlijk een aantal kwesties op tafel gelegd. Dat was meer dan geweldig. We hebben meer dan 4 uur zitten praten en er bleken zó veel gemeenschappelijke punten te zijn, dat er sindsdien een zeer vruchtbare samenwerking is geweest. En dan niet “Paars”, dus niet jezelf verloochenen en dingen roepen die je niet vindt. Ook niet proberen PvdA en CDA VVD-dingen te laten vinden. Ik denk dat het meer zit in een soort verzuiling: pacificatie aan de top en polarisatie aan de basis. Je kunt het samen eens worden over kwesties die moeten worden aangepakt, over de wijze waarop dat kan plaatsvinden, over timing, over het betrekken van anderen. Ondertussen kun je, naar gelang eigen smaak en inzicht, met je achterban en te werven achterban de discussie reeds starten. En als dan uiteindelijk alle informatie bekend is kun je openbaar vreselijk met elkaar van mening gaan verschillen in de politieke arena, en, zoals dat hoort, compromissen sluiten om te zorgen dat er een meerderheid ontstaat voor de broodnodige voortgang. De eigen achterban en te werven achterban is al opgewarmd en zal mogelijk de openbare beraadslagingen op het puntje van de stoel volgen.

De deelraad is te beschouwen als een echte goudsbloem. Misschien komt het door de aard van de deelgemeente, de combinatie van Hillegersberg en Schiebroek. En ik hoop dat de raadsleden vooral zo inhoudelijk en gefocust blijven samenwerken zonder zelfverloochening als ik zag gebeuren in de commissie Welzijn en Economie die ik mocht voorzitten. Nu ik dit schrijf realiseer ik mij dat het eigenlijk opmerkelijk is dat ik dit in de eigen fractie niet tot stand kon brengen. De komende tijd heb ik alle gelegenheid dat te analyseren.

b) Het Dagelijks Bestuur

Het mooie van een dagelijks bestuur op zo lokaal niveau is dat iedereen het kan doen. Er zijn geen bijzondere kwaliteiten voor nodig, hoewel het meegenomen is als dat wél zo is. De kracht van onze deelgemeentelijke organisatie schuilt in de specifieke kwaliteiten van het ambtenarenkorps: tamelijk

deskundig op de stand van zaken van de dossiers (en ook op wat landelijk “cutting edge” is of wordt), politiek vrij neutraal, gretig, trots op hun werk, creatief, loyaal en toch kritisch. In de basis-variant hoeft een dagelijks bestuurder alleen de door de ambtenaren aangereikte alternatieven te beoordelen op gewenstheid. Zelf meedenken hoeft niet, lobbyen hoeft niet, zelfstandig uitleggen van het beleid hoeft niet. Je kunt in principe de bekwame afdeling voorlichting je speeches laten schrijven. Onder het dualisme werd het helemaal mooi, want daar werden de taken zorgvuldig gescheiden: de deelraad bestaat uit de denkers, die kaders stellen en daarop controleren. De dagelijks bestuurders zijn slechts uitvoerders, die zowel ambtelijke capaciteit hebben om de uitvoering in goede banen te leiden, als de deelraad om de kaders zo scherp te krijgen dat er geen misverstanden ontstaan.

Als ik naar mijn eigen partij kijk zie ik in de top-15 van de kieslijst zeker 6 mensen met bovengemiddelde kwaliteiten voor een post in het dagelijks bestuur die misschien ook beschikbaar zouden zijn. En plaats ik mijzelf zonder problemen op plaats 6 van die lijst. Wat betreft een post voor mijzelf in het dagelijks bestuur van de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek ben ik een Amerikaanse toerist: *“done that, been there”*.

Ook zonder de kwesties die zijn genoemd in de eerste hoofdstukken van dit testament is er een groeiende spanning tussen deelraad en dagelijks bestuur. Of het nu komt door te eigengereid optreden, de onleesbare verantwoording, door het uitdagen van de deelraad door individuele dagelijks bestuurders, door de slechte prestaties in de voortgang, door het tegenwerken van de griffie (ambtelijke ondersteuning van de deelraad), ik kan het niet zeggen. Feit is dat de weigering van o.a. Dick Barendrecht en Monique van Winsen om in het informele overleg van fractievoorzitters er eens over te praten zeer slecht is gevallen. Wat alle ruimte maakt voor een openbare clash. Die clash is vol niksigheid, dus niet mijn smaak.

Ik kan geen uitspraak doen of de huidige dagelijks bestuurders kunnen blijven of niet, gezien het gevoerde “beleid” (ik zet expres tussen aanhalingstekens). Maar wil wel meegeven aan de deelraad, die erover gaat, dat de huidige bestuurders als pré hebben dat ze redelijk modern zijn en samen een redelijk team vormen. Niet te versmaden.

De ambtelijke organisatie is de tweede goudsbloem.

Aan de bestuurders van nu en later kan ik zeggen: het is helemaal niet erg als je het niet snapt. Maar ga dan niet proberen interessant te doen. Het is toch al mooi dat je in de krant komt met de werkelijke tastbare output van je daden? Een nieuw buurthuis, een opgeknapt park, de bordes vol koorleden? Waarom die politieke spelletjes vol niksigheid, waar de raad zich aan begint te ergeren? Waarom weglopen uit vergaderingen omdat toevallig het agendapunt voorbij is waar je voor was uitgenodigd, en waardoor vragen van aanwezige burgers wegvallen? Waarom je eigen, voor jezelf hoogstaande, idealen over barmhartigheid en solidariteit, proberen te verheffen tot deelgemeentelijk beleid, ten koste van de gestelde prioriteiten in het college-akkoord? Waarom niet meer aandacht geschonken aan werkelijke verantwoording, waarbij zowel de centjes kloppen als het verhaaltje leesbaar is waar het geld en de moeite naartoe ging? Waarom, waarom?

c) De inwoners

Je zou het bijna vergeten, een deelgemeente bestaat niet zonder haar inwoners. Onze inwoners zijn kritisch, en vaak lijkt het of ze de deelgemeente pas ontdekken als die hen op hun pad belet. Dat is een misverstand. Wij hebben nog tamelijk veel vrijwilligers die van alles ondernemen voor het algemeen belang. Wij hebben bewoners die deelraad en dagelijks bestuur bijna tot bloedens toe proberen te voorzien van tips en handreikingen.

Het beeld dat bij mij is ontstaan is dat bewoners worden onderscheiden in twee categorieën. In categorie 1 de mensen die juichend en klappend de opening van buurthuizen bijwonen, en in categorie twee “nimby’s” (benaming voor mensen die alles proberen te blokkeren dat in hun achtertuin plaatsvindt - *“not in my backyard”*), klagers, ziekers, gallers en zeikerds. Excuses voor de terminologie, maar dit mocht ik de laatste jaren optekenen. Het is opmerkelijk hoe moeilijk het blijkt de lijst van “niet of te laat beantwoorde brieven” uit het jaarverslag van de gemeentelijke ombudsman terug te dringen. En hoe vreemd het is dat, zoals recent een burger probeerde, een tip vervliegt waarmee door een iets andere inrichting van de buitenruimte op een doorgaande weg zowel kosten worden bespaard, als regels beter kunnen worden gehandhaafd, als de veiligheid bevorderen. Ook de procedure rondom de vestiging van de drugsopvang aan de Zuringstraat verdient geen schoonheidsprijs. In het begin wel, toen voor alle besluitvorming burgers werden geraadpleegd. Maar

toen bleek dat de omwonenden wel erg veel punten scoorden werd geprobeerd ze uit te spelen. In plaats van dat raad en dagelijks bestuur zich aan hun kant opstelden. Het is prachtig om te zien hoe genuanceerd meningen kunnen worden geformuleerd op door inwoners zelf georganiseerde avonden. En best verbazend om te zien hoe veel mensen pikken van hun lokale overheid. Dat een dagelijks bestuurder van een coalitie waarvan de VVD deel uitmaakt het durft om een lullig stukje te publiceren met als kop "ieders buurman is hier advocaat"...

Corporatiewoningen

De inwoners van de deelgemeente zijn de derde goudsbloem.

6. Wvttk

Wat verder ter tafel komt. In kort bestek een aantal schetsen van kansen en bedreigingen. Ik had dat graag nader uitgewerkt met collega's en conculega's in het Hillegersberg-Schiebroekse.

a) Herstructurering Peppelweg

Het "oude" stuk van de Peppelweg moet zogenaamd op de schop in het kader van een grote herstructurering daar in de buurt. In mijn [testimonium](#) van april 2002 ging ik hier al op in. O.a. het kwalijke convenant dat zonder tussenkomst van deelraad en getroffen inwoners en ondernemers is gesloten over de sloop van 550 woningen en een aantal winkelpanden. Het is fijn te zien dat de bewonersorganisatie die werd opgericht als gesprekspartner van de deelgemeente voor de drugsopvang aan de Zuringstraat, nu het onderwerp van de herstructurering van de Peppelweg gaat omarmen. Laat niemand ze nog eens [nimby](#) noemen.

Natuurlijk is het een lastig onderwerp. Waarom zou een woningbouwcorporatie, die onder staatssecretaris Tommel verzelfstandigd is, niet naar eigen inzicht mogen omgaan met het bezit? Twee redenen kan ik zo noemen. Omdat het bezit van de woningbouwcorporaties puur voortkomt uit belastinggeld, en dat je dus best als deelgemeente een beetje kritisch mag volgen als daarmee wordt gespeculeerd en niet duidelijk is in hoeverre de inwoners van de deelgemeente daarvan profiteren. Ten tweede omdat als er 550 woningen en een groot stuk winkelgebied in de herstructurering worden gedaan je als deelgemeente toch een beetje de vinger aan de pols wil houden voor wat je terugkrijgt. Een particulier die een pandje neerzet, ach, dat is "markt". Maar een corporatie die een halve buurt herbouwt, is dat ook "markt"? En wat als, zoals ik steeds begrijp uit publicaties, het aan de oude Peppelweg voor een groot deel ouderenhuisvesting wordt? Omdat, ik schets een beeld, dat zo lekker dealt met de verzekeringsmaatschappijen die de huur betalen, en je dan af bent van die losse (arm)lastige huurders die nu woonklant zijn van de corporaties? Wat is er markt aan een corporatie die speculeert met (voormalige) belastinggelden, en vooral (is mijn indruk) gaat bouwen voor verzekeringsmaatschappijen? Deelraad: pas op uw zaak.

b) 10-15 Hoofdstema's

In mijn [testimonium](#) van april 2002 gaf ik een overzicht voor een betere begroting van de deelgemeente. Dat was nog erg gezien met de bril van de deelgemeentelijk bestuurder. Met het ingaan van het dualisme moet de deelraad eigen "programma's" formuleren. Daarin heeft de deelraad een raadsprogramma, en zorgt het dagelijks bestuur voor de productrealisering. Het programmaplan is meer beleidsmatig dan de productenraming: het programmaplan bevat informatie op hoofdlijnen over voor de raad relevante politieke onderwerpen. De productenraming is vooral beheersmatig en geeft informatie op detailniveau. Zo kan de deelraad in de nota's en deelnota's formuleren wat zij wil bereiken op "Achterstanden voorkomen en bestrijden", en over de voortgang daarvan rapporteert het dagelijks bestuur in de bestuursrapportages en in de Jaarrekening. Dan voorkom je de tomeloze vloed aan hoofdstukjes waarvan de samenhang als raadslid moeilijk te zien is. En, mooier nog, praat je niet zozeer over geld, maar over beleidseffecten. Niets staat de raad in de weg om aan het DB ook gewoon de beheersrapportages te vragen, ter informatie. Dan hoef je niets te missen, maar worden de discussies interessanter. En praat de raad niet meer vooral over geld. Met een unaniem aangenomen, mede door mij opgestelde, motie in juli 2003 zal daar ook aan worden gewerkt. Let erop

dat het dagelijks bestuur niet de tig bestaande hoofdstukjes hergroepeert onder 10-15 hoofdthema's, want daar schiet je niets mee op.

Een voorbeeld van hoe het kan werken. De raad formuleert in het kader van het programma "Bevorderen sociale cohesie en leefbaarheid" dat de omgeving van ouderenhuisvesting goed begaanbare stoepen en wegen moet hebben, met daarbij meetbare sturingsgegevens. Dan is het aan het dagelijks bestuur om regelmatig te rapporteren hoe het daarmee gaat.

Ik heb hier nog meer ideeën over, maar zit immers niet meer in de deelraad. Advies: huur een bureau in om te helpen. En: geef het dagelijks bestuur een koekje van eigen deeg toen ze de hele last van de formulering van de programma's op het bord van de deelraad legde. In plaats van dat de 50 ambtenaren werken aan onleesbare rapportages kunnen ze beter helpen de rapportages te verbeteren, toch?

c) De burger centraal

In het [testimonium](#) stond de volgende, zelf geconstrueerde, tabel:

	Huishoudens		Subsidie (incl.)		
	2001		Begroting 2002		
	Aantal	%		€	%
<i>Totaal aantal woningen, waarvan in:</i>	19.328	100,0	<i>Totaal, waarvan naar:</i>	218.657	100,0
Schiebroek	7.962	41,2	Schiebroek	92.881	42,5
Kleiwegkwartier	3.784	19,6	Kleiwegkwartier	70.891	32,4
Hillegersberg / 110 Morgen	3.230	16,7	Hillegersberg	43.585	19,9
			Oud-Hillegersberg	2.219	1,0
			110-Morgen	41.366	18,9
(Nieuw) Terbregge	939	4,9	(Nieuw) Terbregge	7.500	3,4
Molenlaankwartier	3.413	17,7	Molenlaankwartier	3.800	1,7

De subsidie is inclusief alles wat naar de bewonersorganisaties gaat, zoals ondersteuning voor administratief werk. Sociaal-cultureel werk, zoals Opzoomeren, activiteiten voor jeugd, enz., is buiten beschouwing gelaten. Voor Schiebroek is het bedrag aan subsidie mogelijk een beetje lager. Die worden o.a. gesubsidieerd door er een deelgemeentelijk ambtenaar te detacheren, en ik kan en wil niet precies weten om welk bedrag dat gaat.

In een verordening is geregeld dat per wijk maximaal één bewonersorganisatie wordt erkend. Voor de grote wijk Schiebroek, bestaand uit een in karakter duidelijk te onderscheiden noordelijk en zuidelijk deel, is de officiële bewonersorganisatie de SBO. Dat is een federatieve vereniging, bestaande uit een stuk of 22 kleinere organisaties. Helaas is, naar mijn mening, de SBO al sinds pakweg januari 2002 ter ziele, en wordt zij in mijn beleving alleen nog kunstmatig in leven gehouden (met tegen de ton subsidie!) als een soort "faciliterend" bedrijf. In tegenspraak met dat idee van "faciliterend bedrijf" presteerde het interim-bestuur van de SBO het om de dossiers rondom de vestiging van de drugsopvang te vervuilen met een zogenaamde mening van de bewoners van Schiebroek. Waarbij het mij onduidelijk was of daadwerkelijk de 22 "leden" van de SBO hun leden hadden geraadpleegd, of dat het om de meningen van 22 bestuurders ging, of dat het alleen de mening was van het interim-bestuur van de SBO. Hier lijkt hetzelfde aan de hand als wat wij al in de commissie Welzijn al aan de hand hadden met de bewonersorganisatie van het Kleiwegkwartier (pakweg € 71.000 subsidie, ofwel 1/3 van het totale budget in 2001, voor nog geen 20% van het vertegenwoordigde aantal huishoudens). Daar werden aardige activiteiten van de bewonersgroep Orchidee weggebonjourd. Het leek erop dat de regel dat er per wijk slechts één bewonersorganisatie leidt tot een machtsbasis voor de toevallige bestuurders van de gelukkige gesubsidieerden. De deelraad zou kunnen onderzoeken hoe de werkelijk uit de inwoners van Schiebroek Noord voortgekomen bewonersorganisatie Stichting Wijkbelangen voer toen zij bij het "facilitair bedrijf" SBO een beroep op ondersteuning deed.

Het zou veel beter zijn terug te gaan naar het subsidiëren van activiteiten die bijdragen aan deelgemeentelijk beleid. Op een manier vergelijkbaar met alle andere subsidieontvangers. Formuleer de te stellen doelen, formuleer hoe wordt geëvalueerd, en laat bewoners(groepen) met ideeën komen. En laat niet reeds overleden organisaties in stand.

Andere gebieden die moeten worden ontwikkeld zijn de interactieve beleidsvorming (écht interactief is heel lastig, maar doet recht aan het specifieke bestaansrecht van de deelgemeenten) en de houding tegenover burgers in brieven en andere communicatie. Waaronder het tijdig communiceren.

d) De deelgemeente in Rotterdam

Zo'n document als dit is natuurlijk lachen-gieren-brullen voor de vluchtige lezer. Wát een boeltje in die deelgemeente, zeg. Opheffen, liever vandaag dan morgen. Helaas voor die vluchtige lezer: ik doe de moeite om dit testament te schrijven omdat ik niet geloof in mega-grote overheidslagen. Zie mijn opmerkingen op blz. 18. De (sub-)lokale bestuursniveau is het enige politieke niveau waar spelletjes en retoriek werkelijk op de achtergrond kunnen blijven, zonder afbreuk te doen aan de inhoud van het politieke steekspel. Op het dagelijks bestuur na functioneert de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek bovengemiddeld. Van dagelijks bestuurders van andere deelgemeenten hoor ik nog veel engere verhalen. En we denken natuurlijk allemaal terug aan de bonnetjesaffaire die het stedelijk bestuur trof (c.q. zich aanhaalde).

De gevaren voor de deelgemeente liggen op de loer. De gemeente Rotterdam heeft onlangs ROTS gestart. Twee gedeeltes uit de nieuwsbrief van de Verenigde Rotterdamse Deelgemeenten:

“Het college van Burgemeester en Wethouders is onder de projecttitel ROTS (Rotterdamse Taken en Subsidies) een proces gestart dat moet leiden naar meer samenhang, efficiency en een betere organisatie en planning binnen de organisatie van het Rotterdamse bestuurlijk en ambtelijk apparaat. Van de besparingen die het gevolg zouden moeten zijn van de uit dit traject voortvloeiende maatregelen zou de taakstelling van 50 miljoen (in de Voorjaarsnota aangekondigde bezuinigingen) moeten worden gehaald. De filosofie achter deze aanpak is dat het college in dit geval de kaasschaaf niet wil hanteren, maar er waarde aan hecht om door middel van een verbetering van de wijze van organiseren structureel geld te besparen.”

“Het gemeentebestuur vindt het vanuit het belang van de stad en zijn burgers niet wenselijk om momenteel een bestel-discussie te voeren. Het college wil daarom, met het huidige bestel als uitgangspunt, bezien hoe we het voor de burgers van Rotterdam helder kunnen maken welke bestuurslaag over welk beleidsterrein gaat in deze stad. De verantwoordelijke bestuurslaag moet dan ook gaan over het totale beleidsterrein en niet slechts over fragmenten ervan zoals nu vaak het geval is. Het is voor de komende tijd vooral interessant om te zien hoe wordt omgegaan met die beleidsterreinen waarop deelgemeenten inmiddels wel taken vervullen maar waarop zij nog geen bevoegdheden hebben. Nogmaals, het college heeft aangegeven vast te houden aan het principe van twee democratisch gekozen bestuurslagen in de stad, maar wil wel meer helderheid over de vraag wie waar precies over gaat.”

Dat kun je op allerlei manieren lezen. Ik lees het als dat er kansen zijn om meer bevoegdheden en geld te krijgen om de straten, stoepen en parken beter te onderhouden. Daar kan de gemeente op het centrale niveau alleen ambtenaren voor mandateren, en we hebben allemaal gezien wat de ambtelijke diensten ervan gebak hebben. Met de kwaliteit van onze deelraad, ambtenaren en inwoners zie ik grote kansen voor een grotere rol voor onze deelgemeente. En met een goed stel dagelijks bestuurders: *Coolsingel, here we come.*

De andere grote bedreiging is dat er pogingen worden ondernomen de grote Rotterdamse problematiek uit te smeren over de wijken die nog aantrekkelijk zijn voor de kleine Rotterdamse autochtone en allochtone middenklasse. Zowel door het waterbed-effect, als door bewust de aantrekkelijkheid van wijken omlaag te halen o.a. door het vestigen van fröbelklassen voor verslaafden. Gebleken is dat Rotterdammers stemmen met hun voeten en zich in groten getale vestigen in de 3B-hoek (Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk). De overlast die inwoners en ondernemers hebben van de verkeersstromen uit de 3B-hoek richting grote snelwegen, van het vliegveld, van de HSL, van (de werken aan) Randstadrail, van de herstructurering van de wijken (waardoor in de marges van de sloop onafwendbaar verpaupering ontstaat die overlast aanzuigt), het zijn allemaal argumenten om burgemeester en wethouders te houden aan afspraken die o.a. zijn gemaakt in het kader van de vier grote steden (G4).

7. Conclusie

De [werkelijke kracht](#) van een volksvertegenwoordiging is te zien in kleine gemeenten en deelgemeenten (±40.000 en kleiner). Slagen en falen zijn tastbaar; zowel volksvertegenwoordigers

als bestuurders hoeven zich niet te verliezen in spelletjes om profiel te laten zien. Partijpolitiek speelt een rol in de uiteindelijke keuzes, in de argumentatie van volksvertegenwoordigers naar hun achterban waarom een keuze leidt tot de beste toekomst.

Als de (deel)raad wordt bemenst door volksvertegenwoordigers die lange lijnen kunnen uitleggen, hun dossiers bijhouden, goed contact onderhouden met inwoners, en ook nog eens goed overweg kunnen met elkaar, werkt het het best. Een **duaal bestel** is geschikt voor dit (sub)lokale niveau, omdat daar de taken van de dagelijks bestuurders op een ander niveau liggen, zodat er geen belangenconflict hoeft te ontstaan. De dagelijks bestuurders zijn doeners. Naarmate het niveau van de ambtelijke ondersteuning hoger is, hoeven minder hoge eisen te worden gesteld aan de capaciteiten van de doeners. Het helpt natuurlijk wel. Een zekere teamgeest is gewenst onder de deelraadsleden, en meer gewenst naarmate er meer partijen nodig zijn voor een meerderheidscoalitie. Zo kunnen ze voorkomen dat ze worden uitgespeeld door de uitvoerders. Een teamgeest is zeer gewenst voor de uitvoerders, omdat in een collegiaal bestuur met meerdere kapiteins op het schip al snel persoonlijke conflicten kunnen ontstaan.

Het is belangrijk dat de uitvoerders voor hun werk een sluitende begroting en later verantwoording opstellen. Van levensbelang voor de geloofwaardigheid van de volksvertegenwoordigers is dat zij een plan opstelt met hoofdlijnen over voor de raad relevante politieke onderwerpen, voorzien van concrete manieren waarop de voortgang richting doelbereiking wordt geëvalueerd. Bijvoorbeeld “sociale cohesie”, en “veiligheid”. De uitvoerders moeten ervoor zorgen dat ze deze onderwerpen vertalen in tastbare uitvoering, en uitzetten bij leveranciers van diensten.

De deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek is al vele jaren bezig om zowel begrotingen als verantwoording leesbaar en inzichtelijk te krijgen. Men is erin geslaagd het ambtelijk niveau zeer hoog te krijgen. Traditioneel is de deelraad al van hoog niveau. Wat nog nodig is is om de organisatie zó aan te sturen dat afdelingen (nog) beter samenwerken, sturingsinformatie slechts een klein deel van de capaciteit opsloopt en, lest best, naar de bevolking veel beter zichtbaar is dat de deelgemeente de haar toebedeelde taken goed uitvoert.

Toch denk ik dat bovenstaand verhaal een paar weeffouten in het systeem aantoont:

- Hoe is de ongelooflijke stroperigheid te voorkomen, die zelfs maakt dat partijen met een progressief verkiezingsprogramma (= gericht op grote verandering) er moeilijk in slagen echt iets te laten veranderen
- Waarom is het systeem zo zelfvoorzienend, dat het voor machthebbende partijen bijna onmogelijk is om zelfs extreme probleemsituaties van binnenuit op te lossen
- Hoe kan in een duaal systeem de deelraad komen tot waarachtige hoofdthema's om het beleid op te richten
- Hoe kan de ambtelijke bijstand zo worden geregeld dat enerzijds geen overmatig beslag wordt gelegd op schaarse capaciteit, en anderszins raadsleden in staat zijn hun taak uit te voeren
- Hoe kan de recrutering van de politieke partijen meer in overeenstemming worden gebracht met de in verkiezingsprogramma's neergelegde ambities, en in overeenstemming met de wens om daadwerkelijk binnen de regels aan de kiezer te laten zien dat er daadkrachtig wordt aangepakt

8. Slotopmerkingen

Behalve deelnemer ben ik ook graag toeschouwer van politieke processen. Er rijzen bij mij dan twee grote vragen. Als het de wens van de politieke partijen is om meer ondernemers in de raden te krijgen, en het de wens is om de kiezer in de lokale politiek te interesseren, dan zijn er blijkbaar nog te overwinnen barrières. Mij is al toegeworpen, “waar maak je je druk om, dat is nou eenmaal politiek”. Nee, dat is geworden politiek, politiek die in België leidde tot de opkomst van extreme partijen omdat de burger zich afkeerde van de bestaande partijen.

Mijn ruimte is op, het is mooi geweest. Meer zit er niet in. Of toch? Als het “*not done*” is om politieke testamenten als dit te publiceren, misschien kan ik een rol spelen in het veranderen van die traditie. Mijn website www.prize.nl/jsmits/pol zal vanaf nu functioneren als een verzamelplek voor publicaties van (ex-) raadsleden, statenleden, kamerleden, dagelijks bestuurders, wethouders, burgemeesters, ministers, dijkgraven, enz. Als er voldoende belangstelling is, zal een aparte website worden geopend. De inhoud van die publicaties kan dienen als basis voor verbeteringen, en als waarschuwing aan bestuursorganen om zo zorgvuldig mogelijk te handelen. De overheid is immers van ons allemaal.